Darbo Žmonių Dienraštis
Kaina $7.00 Metams
Queens Apskrity $8.00
Užsieniuose $9.00
Vienas numeris 5 c.
PRICE 5c A COPY

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ – LIBERTY
The Only Lithuanian Daily in the Eastern States
110-12 ATLANTIC AVE., Richmond Hill 19, N. Y.
Tel. VIrginia 9-1827—1828

No. 102 ★★★★ Richmond Hill 19, N. Y., Penktad., Geg. (May) 23, 1952 ★★★★ Metai 42-rieji, Dienraščio 34-tieji.

Kriokas

O kas neleidžia?
Vis tie grumojimai.
Nebūtume geresni.
Pas baltimoriečius.
Mokosi iš amerikiečių.
Rašo A. BIMBA

Pastebėjau, kad dipukai savo parengimuose smarkiai dainuoja "Leiskit į tėvynę". Nesuprantu, kas jų ten neleidžia. Juk Lietuvos durys jiems plačiai atdaros.

Ta daina visai nereikalinga.

★

Prezidentas Trumanas pasidarė specialistu svieto gąsdinime. West Point militarinėje akademijoje jis pareiškė, kad greitoje ateityje komunizmą kovosime atomine artilerija.

O kas keisčiausia, kad ir tie nauji pabūklai būsią reikalingi taikos išlaikymui. Kai mūsų krašto visi bijos, niekas nekariaus. Amerika taps viso pasaulio žandaru!

★

Ir ponia Rooseveltienė prabilo dėl padėties ant Kojė salos. Ji sako, kad ir mes pasipriešintume, "jeigu staiga išgirstume, kad mūsų belaisviai yra skryninguojami ir kad kiekvienas, kuris nepaiso grįžti į savo šalį, bus laikomas komunistinėje žemėje."

Ji taipgi pastebi, kad nesąmonė kalbėti apie karo belaisvių laisvą pasirinkimą, grįžti ar negrįžti. Kaip jie gali laisvai pasirinkti, būdami nelaisvėje?

★

Ar mes klausinėjome vokiečius karo belaisvius po Pirmojo ir Antrojo karų, ar jie nori grįžti Vokietijon, ar nenori? Neklausinėjome, neskryningavome. Susodinome į laivus bei į traukinius iki vienam ir išgabenome Vokietijon.

Kodėl dabar staiga mums kaip "pagailo" korėjiečių ir kiniečių karo belaisvių?

★

Ponia Rooseveltienė reikalauja laikytis senų papratimų ir patvarkymų.

Jos pusėje tiesa. Vis daugiau ir daugiau amerikiečių reiškia nepasitenkinimą mūsų vyriausybės nusistatymu dėl karo belaisvių. Atrodo, jog tai bus mūsų valdžios priemonė paslėpimui nenoro baigti karą Korėjoje.

★

Ir vėl baltimoriečiai bus pirmutiniai su pikniku dienraščio Laisvės naudai. Jų piknikas įvyks birželio 1 d. Jie tikisi daug svečių. Philadelphiečiai kasmet juos skaitlingai aplanko. Jų bus ir šiemet.

Karštai raginame laisviečius iš visos apylinkės dalyvauti šiame baltimoriečių piknike.

★

Štai žinia iš Danijos. Vaisių Augintojų Susivienijimas nutarė sunaikinti — nukirsti ir sudeginti — milijoną obelių. Perdaug esą obuolių. Jie per pigūs. Pelno nėra. Reikia naikinti!

Danai mokosi iš amerikiečių — mokosi kapitalistinės beprotystės.

★

Ar pastebėjote, kad mes jau pritrūkome bulvių? O pernai šimtus vagonų bulvių sunaikinome, kad palaikius aukštas kainas.

Ateityje žmonės negalės suprasti, kokiais "nuts" buvo šių laikų civilizuoti žmonės.

Anglijos valdžia naikina įmonių socializaciją

London. — Anglijos seimas 305 balsais prieš 283 užgyrė premjero Churchillo valdžios bilių, reikalaujanti sugrąžint privačiams savininkams biznį išvežiojimų trokais.

Buvusioji darbiečių valdžia buvo suvalstybinus - socializavus tą biznį.

Churchillo valdžia taipgi stengiasi pervesti privačiams fabrikantams plieno pramonę, kuri buvo suvalstybinta prie darbiečių valdžios.

Amerikonai nušovė dar vieną belaisvį kiną Kodže salos stovykloje

Amerikonų vadas pareiškė, jau "neliko dėl ko derėtis"

Korėja, geg. 22. — Pereitą šeštadienį amerikonai nušovė dar vieną kiną belaisvį Kodže salos stovykloje ir šitaip pasiteisino:

Kuomet belaisviai grįžo iš darbo lauke į stovyklą, amerikonai juos krėtė. Vienas belaisvis nenorėjo pasiduoti kratai ir, sakoma, grūmojo amerikonams." Todėl ir buvo nušautas.

Ši žinia tiktai dabar pranešta. Pirmiau gi buvo skelbiama, kad belaisviai ten bandę streikuoti, bet amerikonai "ramiais atsišaukimais sutvarkę juos."

(Antradienį amerikonai Pusane, Pietinės Korėjos sausumoje, užmušė vieną iš streikavusių stovykloje belaisvių Korėjos liaudininkų ir sužeidė 85.)

Amerikos admirolas Turner Joy, dabar atsisveikindamas derybas dėl paliaubų, užreiškė Šiaurinės Korėjos liaudininkams:

"Jau nelieka nieko daugiau, apie ka dar būtų galima su jumis derėtis — visas sprendimas dabar yra jūsu rankose."

Turnerio Joy vietą užėmė generolas William K. Harrison, naujas amerikonų vadas derybose dėl paliaubų.

Nam Il vėl smerkia amerikonus

Šiaurinės Korėjos liaudininkų vyriausias atstovas gen. Nam Il vėl smerkė amerikonus už "belaisvių mušimą, terorizavimą ir žudymą." Tokiais "kruvinais veiksmais," anot jo, amerikonai verčia belaisvius atsisakyti nuo grįžimo namo.

Pamatinis gi amerikonų pasiūlymas yra negrąžinti tokių belaisvių, kurie atsisaką grįžti pas liaudininkus Šiaurinėn Korėjon bei Kinijon.

Jankių nuostoliai Korėjoj pakilo 294

Washington. — Apsigynimo departmentas paskelbė geg. 21 d., jog per savaitę nuo pirmesnio oficialio paskelbimo dar 294 amerikonai nukentėjo per karo veiksmus Korėjoje.

Viso gi šiame kare amerikonai nukentėjo 108,707 sekamus nuostolius:

Užmušta 19,157, sužeista 77,274, be žinios dingo 9,699, nelaisvėn pakliuvo 1,197.

Užsieniai biją pirkt iš Irano aliejų

Teheran, Iran. — Irano premjeras Mossadegh praneša, jog 36-šioms šalims siūlė pirkti iš Irano naftą-aliejų, bet jos atsisakė. Suprantama, tos šalys bijo užrūstinti Angliją ir Ameriką.

Irano valdžia yra perėmus į savo rankas buvusiąją anglų naftos pramonę. Anglija todėl grūmojo: — Kas pirks iš Irano naftą - aliejų, tai bus laikomas "išplėšto turto" pirkėju; ir Anglija laikys tokį pirkėją atsakingu už "anglų nuosavybės" pirkimą iš Irano.

Pirmesni pranešimai teigė, kad Lenkija ir kitos naujosios demokratijos tarėsi su Iranu apie aliejaus produktų pirkimą.

Manila. — Filipinų prezidentas Quirino pasakojo savo gubernatoriams, kad Filipinai turi ruoštis prieš komunistų ofensyvą Tolimuosiuose Rytuose.

Quirino nori daugiau pinigų iš Amerikos.

London. — Šeptyni banditai pagrobė $280,000 vertės siuntinių iš pašto sunkvežimio.

Korėja.—Amerikonai praneša, kad jų lakūnai per dieną supleškino 117 trobesių Šiaurinėje Korėjoje.

Tito žada nekariaut su Italija dėl Triesto

Belgrad, Jugoslavija. — Jugoslavų valdovas Tito sakė korespondentams, kad Triesto kraštas nėra gana svarbus dalykas, kad Jugoslavija dėl jo kariautų su Italija.

Tito valdžia neseniai protestavo, kad anglai - amerikonai priėmė Italiją į civilinę Triesto uosto ir apylinkės valdybą. Tas Triesto žemės sklypas vadinamas A ruožtu.

Kitas Triesto srities sklypas, vadinamas B ruožtu, yra Jugoslavijos globoje.

Italija reikalauja sugrąžinti jai visą Triesto sritį, kurią jie valdė pirm Antrojo pasaulinio karo.

Nors Tito gyrėsi, kad jis turi stipriausią vakarų Europoj armiją, bet Amerika ir Anglija laiko Italiją svarbesniu, negu Jugoslaviją, savo talkininku prieš Sovietus.

ORAS.—Apsiniaukę, vėsiau ir gal bus lietaus.

SUKELKIME $10,000

Dienraščio Laisvės paramai

Fondas Turi Būt Sukeltas iki Birželio 30, 1952

Anksčiau minėjome, kad turime gražių pranešinų vajaus reikalu; tad dabar prašome pasiskaityti juos.

Darykite, ką norite, bet Worcesterio be tūzo nekirsite Laisvės fondo reikalu jie eina sulig plano ir dar greičiau, negu nustatytu laiku. Štai ir vėl rašo mums **Jonas Skliutas:**

"Daug Gerbiami Draugai!

Čia rasite čekį sumoje $160.00. Tai yra nuo gerų Laisvės patrijotų dovanos į Laisvės $10,000 fondą. Taigi jau mūsų yra pasiųstas trečias siuntinys—viso $430.00. Jau mažai trūksta mūsų kvotai. Turiu vilties, kad mes greit užbaigsime savo kvotą.

Su pagarba, **J. Skliutas**, Worcester, Mass."

Apie tą patį laiką, kai gavome čekį nuo Jono Skliuto, dar $20.00 prisiuntė J. M. Lukas. Tai šiuom kartu nuo Worcesterio gavome $180.00.

Jono Skliuto prisiųstos dovanos yra nuo:

Liet. Sūnų ir Dukterų Broliška Draugija	$25.00
F. Mazurka	10.00
J. Skliutas	10.00
J. Raulušaitis pirmiau davė $10 ir dabar duoda	10.00
J. M. Lukas	10.00
Ed. Kely	10.00
Aido Choras	10.00
J. ir N. Jeskevičiai	10.00

(Tąsa 4-tam puslap.)

Indijos premjeras sako, taika priklauso nuo Korėjos paliaubų ir Kinijos priėmimo į J. Tautas

New Delhi, Indija. — Indijos premjeras Nehru, kalbėdamas naujai išrinktame kongrese, pareiškė:

—Yra du svarbiausi reikalai, norint palaikyti taiką Tolimuosiuose Rytuose. Vienas reikalas — tai negaišuojant padaryti paliaubas Korėjoje; o kitas—priimti Kinijos Liaudies Respubliką į Jungtines Tautas.

Taika ar karas Tolimuosiuose Rytuose ir ištisame pasaulyje visupirm priklauso nuo Korėjos paliaubų, o paliaubos priklauso nuo susitarimo apsikeisti belaisviais.—

Nehru apgailestavo, kad "didžioji, nepriklausomoji Kinija vis dar nepriimama į Jungtines Tautas." Tam kelią užkerta Amerika su savo šalininkais Jungtinėse Tautose. Jie tebelaiko Čiang Kai-šeko kinus tautininkus Formozos saloje "visos Kinijos valdžia."

Kinijos gi priėmimas į Jungt. Tautas dikčiai patarnautų taikai palaikyti pasaulyje, pridūrė premjeras Nehru.

Geležinkeliečiai tik nenoromis susitarė su kompanijomis

Washington. — Geležinkelių Garvežių, Traukinių ir Mašinistų Brolijos viršininkai, pagaliaus, susitarė su kompanijomis, tik nenoromis priimdami valdžios siūlomas sąlygas. Jie nepatenkinti tomis sąlygomis, bet pareiškė:

—Geresnės išeities nėra, kuomet valdžia, iš vienos pusės, veda geležinkelius kompanijų naudai, o iš antros pusės, vartoja teismų indžionkšinus prieš darbininkų teisę streikuoti.—

Valdžia 1950 metų rugpjūtyje užėmė geležinkelius ir pervedė juos į armijos komandą. Tokiu būdu sulaužė grėsusį tada streiką. Bet armija faktinai nesikišo į kompanijų biznį; tik užšaldė darbininkų reikalavimus.

Pamatinis geležinkeliečių reikalavimas buvo — sutrumpinti darbo savaitę nuo 48 valandų iki 40 valandų ir tiek pat algos mokėti, kaip už 48 valandas.

Dabartinė gi sutartis štai ką žada:

Dirbantiems gelžkeliniuose kiemuose pakelti algą 37 centus valandai, o darbininkams pačiuose traukiniuose — 22 su puse centais.

Darbo valandos paliekamos tos pačios.

Dabartiniai algų priedai turės būti darbininkams išmokėti ir už pereitą laikotarpį nuo 1950 m. spalio iki 1951 m. sausio 1 d.

Ligšiolinė jų alga buvo apie $1.60 valandai.

Maskva kaltina amerikonus už "belaisvių trėškimą"

Maskva. — Pranešimai iš redakciniai straipsniai Sovietų laikraščiuose kartoja kaltinimus, kad amerikonai "trėškia ir terorizuoja" belaisvius Šiaurinės Korėjos liaudininkus ir kinus stovyklose Kodže saloj ir pietinės Korėjos sausumoj.

Trumanas smerkia daktarų organizaciją už atmetimą senatvės pensijos priedo

Kongresmanai klauso jų riksmo prieš "socializuotą medicinų"

Washington. — Prezidentas Trumanas rūsčiai išbarė Amerikos Daktarų Susivienijimo vadus, kad jie laikinai nupuldė valdžios pasiūlymą Kongrese — pakelti senatvės pensiją $5 iki 12 su puse procentų per mėnesį.

Beveik visi kongresmanai iš pradžios pritarė tam pasiūlymui, bet kai Daktarų Susivienijimas atsiuntė pasipriešinimą, tai kongresmanai pereitą pirmadienį ir atmetė pensijos priedą.

Tų daktarų vadai pasakojo, būk valdžios bilius dėl pensijų pakėlimo yra "socializuota medicina." Tad Kongreso Atstovų Rūmas "tuojau ir šoko pagal jų dūdą," sakė prez. Trumanas, pridurdamas:

"Tas Daktarų Susivienijimas aršiau nekenčia valdžios, negu paties velnio, prikaišiodamas jai intenciją socializuot mediciną."

Trumanas žadėjo iš naujo duoti Kongresui tą sumanymą, pasitikėdamas, kad jis, pagaliaus, bus užgirtas.

Prezidentas kalbėjo susirinkime Veteranų Administracijos savanorių tarnautojų ir, tarp kitko, priminė, jog valdžios pasiūlymas reikalavo įskaityti Social Security apdraudon ir ta laiką, kurį veteranai bus ištarnavę ginkluotose jėgose.

Daktarų Susivienijimas priešinosi ypač tam pasiūlymo paragrafui, kuris sakė —mokėti senatvės apdrauda ir tiems nesulaukusiems 65 metų amžiaus, kurie bus taip silpni bei paliegę, kad jau negalės dirbti.

"Aš nesuprantu, ką tie daktarai nori pasakyti, kalbėdami apie socializuotą medicina, — tęsė prezidentas. — Nesupranta ir niekas kitas."

(Amerikos Daktarų Susivienijimo vadovybė yra politiniai atgaleiviška, medžiaginiai savanaudiška, o moksliniai nepažangi.)

Rytų Vokietija saugo vakarinę savo sieną

Berlin. — Amerikonų leidžiamas laikraštis vokiečių kalba Neue Zeitung rašo, jog rytinė Vokiečių Demokratinė Respublika stiprina sargybą savo rubežiaus su vakarine Vokietija. Sako, atsiuntė pasienin daugiau liaudies policijos, kurią apgyvendina pasienių miestuose ir kaimuose.

Vakarų Vokietija yra užimta anglų, amerikonų ir francūzų. Rytinė Vokietija yra sovietinėje žinyboje.

Francūzai nenori karo prieš Sovietų Sąjungą

Paryžius.—Francūzų Viešosios Nuomonės Institutas apklausinėjo daug tūkstančių piliečių:

—Ar norėtumėte, kad Francija dalyvautų kare išvien su Jungtinėmis Valstijomis prieš Sovietų Sąjungą?

Didžioji dauguma tų francūzų atsakė: Francija turėtų laikytis neutraliai, tai yra, nesikišti karan tarp Amerikos ir Sovietų Sąjungos.

Amerikos gi valdžia laiko francūzus tarptautinės vakarų europiečių armijos nugarkauliu prieš Sovietus.

Senatoriai blogina algų bilių, kelia kainas

Washington. — Bankinis Senato komitetas nutarė pratęsti algų ir kainų kontrolę iki 1953 m. kovo 1 d., o rendų kontrolę iki tų metų birželio 1 d.

Valdžia reikalavo kontrolės pratęsimo dvejiems metams.

Senato komitetas taipgi nutarė pakelti krautuvininkams kainas, kad jie gautų "tokius pelno procentus, kaip pirm Korėjos karo."

Sykiu komitetas nutarė panaikinti valdinę algų nustatymo komisiją, o jos vieton sudaryti vadinamąją "publikos komisiją," kuri jau neturėtų teisės siūlyti pakelt darbininkams algas.

Ridgway sako, Korėjos liaudininkai sustiprėjo

Washington. — Generolas M. B. Ridgway, sugrįžęs iš Japonijos, sakė korespondentams, Šiaurinės Korėjos liaudininkai ir jų padėjėjai kinai dabar turi daugiau kariuomenės ir ginklų, negu bet kada. Bet jeigu jie pradėtų naują ofensyvą, tai amerikonai juos "triuškinančiai atmuštų," kaip tvirtino Ridgway, buvęs vyriausias Amerikos komandierius Tolimiesiems Rytams.

Ridgway'o vieton dabar paskirtas gen. Mark Clark, o pats Ridgway siunčiamas vakarinėn Europon kaip tarptautinės armijos komandierius prieš Sovietus. Europoj jis užims vietą pasitraukiančio gen. Eisenhowerio.

Berlin. — Sovietų vyriausybė uždarė dar tris sienos punktus, per kuriuos buvo keliaujama iš vakarinės Vokietijos į rytinę.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays, and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
TEL. VIRGINIA 9-1827-1828

President, GEORGE WARES; Secr.-Treasurer WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$7.00	Canada and Brazil, per year	$8.00
United States, per 6 months	$3.75	Canada and Brazil, 6 months	$4.00
Queens Co. ..... 4.00 per six mos.		Foreign countries, per year	$9.00
Queens Co. ..... $8.00 per year		Foreign countries, 6 months	$4.50

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

KARO BELAISVIAI— BLOGIEJI IR GERIEJI

PENTAGONAS ir jo propagandistai mums sako, jog, girdi, Korėjoje esą dviejų rūšių karo belaisvių: "blogieji" ir "gerieji."

"Blogaisiais" vadinami tie Šiaurės korėjiečiai ir kinai, kurie "nori" būti grąžinami namon, o "geraisiais"—tie, kurie "nenori," kad būtų grąžinti.

Visokiausių fantastiškų teorijų išgalvoja Pentagonas ir jo propagandistai.

Bet pažvelkime faktams į akis.

Koje saloje yra apie šimtas tūkstančių karo belaisvių ir jie priskaitomi prie "blogųjų." Šitie belaisviai kovoja už geresnes gyvenimo sąlygas, jie kovoja prieš nepakenčiamą režimą. Toje kovoje jau nemaža šitų belaisvių buvo nušauta.

"Blogieji" belaisviai buvo paėmę į nelaisvę komandantą, generolą Dodd. Jie jam nieko blogo nepadarė, o tik reikalavo, kad būtų pagerinta jų buitis, kad būtų suteikta daugiau ir geresnio maisto, kad būtų suteikta medikalinė pagalba, kad būtų duodama popieriaus rašymui.

Generolo Dodd'o vietą užėmęs, kitas generolas, Colson, pažadėjo išpildyti belaisvių reikalavimus; tuomet generolas Dodd buvo paleistas . Bet kaip greit jis buvo paleistas, taip greit Pentagonas pasakė: nepildysime duotų savo pažadų,—traktuosime belaisvius taip, kaip traktavome ligi šiol!

—:—

NETOLI PUSAN MIESTO yra kita karo belaisvių stovykla. Čia sutalpinti tūkstančiai "gerųjų" belaisvių, korėjiečių ir kinų.

Ką gi matome?

Štai, ir čia, tarp "gerųjų," kyla nerimastis. Belaisviai pareikalauja geresio maisto, jie pareikalauja medikalinės pagalbos, jie reikalauja dar tokių ir kitokių lengvatų.

Pasekmė: vienas belaisvis užmuštas, 85 sužeisti!

—:—

IR ŠIS FAKTAS aiškiau, negu kas kitas, pasako, jog kalbos, teigimai apie "bloguosius" ir "geruosius" karo belaisvius neturi jokio pagrindo.

Belaisviai, — korėjiečiai ir kinai,—visi yra žmonės, visi yra paimti nelaisvėn ir visi lygiai kovoja už geresnes sąlygas, prieš šiurkštų jų traktavimą.

Visi belaisviai nori, kad karas juo greičiau būtų baigtas, ir nori, kad jie būtų grąžinti ten, kur priklauso,—į savo tėvynę, pas savuosius.

Tas "skryningas," tas belaisvių košimas į "geruosius" ir "bloguosius" yra Pentagono padaras ir jis nėra žmoniškas. Jis, pagaliau, neatitinka toms tarptautinėms sutartims, pagal kurias ligi šiol karo belaisviai buvo traktuojami civilizuotuose kraštuose.

Net ir Mrs. Rooseveltienė ana dieną išstojo prieš Pentagono politiką karo belaisvių traktavimo reikale. Ji tarp kitko stato ir tokį klausimą: o jeigu Šiaurinės Korėjos vyriausybė, imdama pavyzdį iš mūs, pradės košti amerikinius belaisvius,—kas bus tuomet?

Ir ji tame teisinga.

Mūsų nuomone, reikia kuo greičiausiai liautis varius šią politiką. Reikia baigti pasitarimus dėl paliaubų; reikia baigti karas Korėjoje; reikia grąžinti visus karo belaisvius ten, kur jie priklauso, ir reikalauti, kad būtų grąžinti mūsų karo belaisviai ten, kur jie priklauso—į namus.

KELIA KAINAS

VALDINĖ kainų stabilizavimo įstaiga (Office of Price Stabilization) patvarkė, kad kenuoto (prezervuoto) maisto pirkliai gali pakelti kainas ant daugelio daiktų, labai reikalingų darbo žmonėms, vartotojams.

Ant tūlų "kenų" kainos bus pakeltos po centą ir po du. O tai reikš didžiosioms kompanijoms milijonus dolerių. Tuo pačiu kartu tai reikš dar didesnį pasunkinimą darbo žmonių gyvenimo.

Netenka nei sakyti, jog šis valdžios žygis, šis kenuoto maisto fabrikantams nuolaidas privers darbininkus ieškotis išeities streikuose, reikalaujant pakelti jiems algas.

O tuomet fabrikantai ir pelnagrobiai ir vėl rėks, niekindami darbininkus, kam jie streikuoja, kam jie kovoja.

TAFTO NUOMONĖ

ANĄ DIENĄ republikonų šulas senatorius Taft viešai pripažino, jog Tarybų Sąjunga niekad nemanė ir nemano nieko Europoje užpulti. Girdi, jei ji būtų galvojusi apie užpuolimą, tai ji būtų tai atlikusi.

Įdomus Tafto pasisakymas.

Bet kam jis, apsisukęs, stoja už peklišką ginklavimąsi?

VILNIUS

Vilnius — Tarybų Lietuvos sostinė, revoliucinių tradicijų miestas, administracinis ir kultūrinis, sparčiai augančios pramonės centras. Mieste daug įstorinių ir senosios architektūros paminklų. Vilnius išsidėstęs kalvotose nepaprastai vaizdingose Panerių vietovėse, jį kerta Neries upė, daranti čia posūkį į pietus.

Jau gilioje senovėje Neries ir Vilnelės upės santakoje būta sodybų. Vėliau, Gedimino laikais, Vilnius tapo administracinis Lietuvos centras. Siekdamas apsiginti nuo kryžiuočių, Gediminas kalne, kurį tuomet iš pietų ir vakarų juosė Vilnelė, iš šiaurės — Neris, o iš rytų — kalvų virtinė, pastatė medinę tvirtovę. Pilis ir kalno papėdėje iškilę ūkiniai pastatai buvo apjuosti mūrine siena. Vienas šios sienos bokštų tebestovi ir dabar Pilies aikštėje, priešais katedrą.

Gediminas, padaręs 1323 metais Vilnių savo sostine, siekė paversti miestą ir ekonominiu krašto centru. Buvo kviečiami amatininkai, pirkliai. Senojoje miesto dalyje (dabartinė Gorkio gatvė) susikūrė prekybinis centras, išaugo eilė namų.

Penkioliktame amžiuje Vilnius jau buvo virtęs žymiu prekybos centru, per jį ėjo Rusijos ir Vakarų pirklių transportai: kailiai, sidabras, metalo dirbiniai ir kitos prekės. Vilnius prekiavo su Pskovu, Novgorodu, Povolgio miestais, Konstantinopoliu.

Pradžioje šešioliktojo amžiaus, ryšium su totorių antplūdžio pavojumi, miestas buvo aptvertas trijų metrų storio siena su eile vartų. Kai kur išliko šios sienos liekanos. Išliko ir Medininkų vartai, vėliau pavadinti Aušros vartais.

Prekybinėje miesto dalyje iškilo mūrinė rotušė. Vienoje jos pusėje buvo pastatytos kartuvės, kitoje — gėdos stulpas. 1781 metais pasivyręs Rotušės bokštas griuvo, suardęs visą pastatą. Po dvejų metų, pagal talentingo, iš valstiečių kilusio lietuvių architekto Lauryno Stuokos-Gucevičiaus projektą buvo pastatyta nauja rotušė. Tarybų valdžios metais jos rūmuose atidarytas Dailės muziejus.

Kartu su miestu augo ir jo priemiesčiai anapus Neries ir Vilnelės. Plėtėsi pramonė.

Kilo miesto kultūra. Maž daug prieš keturius šimtmečius — 1579 metais — buvo atidaryta Vilniaus akademija, kurios bazėje 1803 metais įkurtas universitetas. Ši aukštoji mokykla — viena seniausiųjų mūsų šalyje. Vilniuje kuriasi spaustuvės, spausdinamos knygos, laikraščiai. Čia mokėsi ir kūrė įžymusis poetas Adomas Mickevičius.

Vilnius — turtingos istorijos miestas, įžymių įvykių liudytojas.

Senasis Vilnius buvo rusų ginklo šlovės liudytoju, jo gatvėmis žygiavo rusų kariai-nugalėtojai, drauge su visa rusų liaudimi sutriuškinę Napoleono antplūdį.

Du kartus — 1705 ir 1708 metais Vilniuje lankėsi Petras Pirmasis. Cerkvei, esančiai dabartinių Gorkio ir Bokšto gatvių kampe, jis padovanojo trofėjines švedų karines vėliavas. Čia jis krikštijo Hanibalą — didžiojo rusų poeto Puškino prosenelį.

19-ojo amžiaus pradžioje Vilniuje kurį laiką gyveno įžymusis rusų karo vadas Kutuzovas, tuometinis Vilniaus generalgubernatorius.

Vilnius darosi vis didesniu priešakinės demokratinės kultūros centru, centru lietuvių tautos kovos dėl laisvės. Čia gyvena 1863 metų valstiečių sukilimo Lietuvoje gijos, čia 80-90-aisiais metais vis plačiau ima sklisti marksistinė literatūra: išverstieji į rusų kalbą Marko ir Engelso kūriniai, "Darbo išsivadavimo" grupės leidiniai, pirmieji Lenino veikalai.

Besivystant pramonei, 19-ojo amžiaus pabaigoje atsiranda pramoninis proletariatas, o 1886-1887 metais kuriasi pirmieji revoliuciniai ratveliai, su kuriais glaudžiai susijęs pirmieji žingsniai Tarybų valstybės ir bolševikų partijos veikėjo Felikso Dzeržinskio. Gausėja miesto revoliucinės tradicijos. 1892 metais įvyko Gegužės Pirmosios demonstracija, parodžiusi proletariato brendimą, jo augantį kovingumą.

1895 metais į Vilnių atvyksta Leninas. Vladimiro Iljičiaus atvykimas turėjo didelę reikšmę revoliucinėms organizacijoms Lietuvoje sustiprinti. Atvykęs į Vilnių, Leninas rūpinosi "Iskros" platinimu, jos kuo plačiausiu paskleidimu.

Artėja 1905-1907 metų revoliucija. Auga Vilniaus darbininkų revoliucinis pakilimas. Prasidėjus revoliuciniams įvykiams, Vilniaus darbo žmonės stoja į aktyvią kovą su carizmu, kartu keldami į šią kovą Lietuvos liaudį.

Didžioji Spalio revoliucija pradeda naują erą lietuvių tautai, o taip pat ir jos senajai sostinei Vilniui. Vadovaujant nenuilstamam revoliucionieriui Vincui Kapsukui-Mickevičiui, 1918 m. spalio 1-3 d. d. įkuriama Lietuvos Komunistų Partija. 1918 metų gruodžio 8 d. Vilniuje buvo sudaryta Laikinoji Lietuvos revoliucinė vyriausybė, o gruodžio 16 d. Lietuva paskelbiama Tarybų socialistine respublika su sostine Vilniumi.

Imperialistai ir jiems parsidavusi lietuviškoji buržuazija pasmaugė jaunąją Tarybų respubliką. Klastingų užsienio imperialistų ir "savos" buržuazijos kėslų rezultate Vilnius buvo atplėštas nuo Lietuvos. Grąžino jį kraštui Tarybų Sąjunga, kuri visuomet pripažino lietuvių tautos teises į Vilnių. Tai buvo 1939 metais. O sekančių metų vasarą Lietuvoje buvo atkurta tarybų valdžia. Buržuazijos valdymo metais merdėjęs Vilnius tapo klestinčios tarybinės respublikos sostine. Hitleriniai okupantai padarė milžinišką žalą lietuvių tautai. Lietuvai, sugriovė ir Vilnių. Bet po 1944 metų liepos 13 dienos Maskvos saliutų, paskelbusių apie Vilniaus išvadavimą, miestas iš naujo pakilo gyvenimui. Broliškoms Tarybų Sąjungos ir, visų pirma, didžiajai rusų tautai padedant senasis Vilnius nuostabiai greit užgydė gilias karo žaizdas. Prieš ketverius metus, 1948 m. kovo 20 d., Stalinas pasirašė TSRS Ministrų Tarybos nutarimą "Dėl priemonių Vilniaus miestui atstatyti." Į Vilnių iš visos Lietuvos ėmė plaukti statybininkai. Kiekvieną dieną iš visos šalies kampelių atvyksta traukiniais su pramonės įrenginiais ir statybinėmis medžiagomis. Pramonėje buvo likviduotas iš buržuazijos laikų paveldėtas atsilikimas. Vilniuje pradėta motorų, elektros skaitiklių, elektrotechnikos dirbinių, statybos mechanizmų, naujo tipo žemės ūkio mašinų gamyba.

Klesti Lietuvos sostinės kultūra. Gausiam būriui Tarybų Lietuvos sostinės kultūros darbuotojų—rašytojų, kompozitorių, dailininkų, artistų, režisierių, kinematografijos darbuotojų, liaudies meno meistrų—suteiktos Stalininės premijos. Tarybų valdžia sukūrė Vilniuje Mokslų akademiją su jos gausiais institutais, eilę muziejų—Dailės, Revoliucijos, Etnografijos ir kitus, respublikinius Dailės institutą ir konservatoriją, Lietuvos kino studiją. Rekonstruoti visų trijų sostinės teatrų ir filharmonijos rūmai, iškilo puošnus "Pergalės" kinas, pastatyti trys stadionai su 30 tūkstančių vietų. Vilniaus aukštosiose mokyklose mokosi 5 tūkstančiai studentų — daugiau negu visoje Lietuvoje buržuazijai valdant. Vyksta technikumų, mokyklų, studentų bendrabučių, kultūros įstaigų statyba. Bus pradėti statyti puošnūs Centrinės bibliotekos rūmai. Jų knygų saugyklose galės būti laikomi 2 milijonai tomų knygų. Vilnius tapo miestu-sodu. Kasmet jame sukuriama naujų skverų, alėjų. Vasarą jo gatvės ir aikštės nuklojamos gėlių kilimais. Neries vingyje ir Gedimino kalno papėdėje kuriami sodai ir parkai. Rekonstruojamos gatvės ir aikštės. Šiais metais pradedama stambių architektūrinių ansamblių statyba. Išaugo eilė gyvenamųjų namų darbininkams miesto centre. Vilkpėdėje, Antakalnyje, Kirtimuose. Geležinkelininkams miesto centre statomas didžiausias Vilniuje namas. Jame bus įrengta 115 butų, didelės parduotuvės. Iškilo didingi paminklai ir monumentai. Plečiamas susisiekimas ištaigingais autobusais, traukiniais, lėktuvais. Sąjunginės Vyriausybės patvirtintasis Vilniaus miesto generalinis rekonstrukcijos planas numato tolesnį Tarybų Lietuvos sostinės suklestėjimą.

R. Krutulytė

Pavojus graikų jūreiviams

Kaip praneša Amerikos Graikų Taryba, naujas pavojus gręsia Graikijos kalėjime laikomam jūrininkų unijistų vadui Tony Ambatielos. Ambatielos praeito karo metu dalyvavo pogrindiniame judėjime prieš nacius ir taipgi kelius metus pragyveno tremtyje Britanijoje, kur jis daug padėjo Aliantams organizuodamas užsienyje pasilikusius graikus jūrininkus.

Kuomet po karo Graikijoje įsivyravo monarcho-fašistinė valdžia, Ambatielos buvo suimtas. Jis dabar randasi Corfu kalėjime, kur laikomas nuo 1948-tų metų. Tais metais jis buvo nuteistas mirtimi, ir valdžia pakartotinai paskelbė, kad mirties bausmė bus įvykdyta, bet kiekvienu kartu protestai pačioje šalyje ir užsienyje tai sulaikydavo. Ypatingai prie protestų prisidėdavo britų unijistai, kurie Ambatielosą puikiai pažįsta.

Bet dabar Atėnų valdžia skelbia, kad gegužės 16-tą Ambatielos ir grupė kitų unijistų vėl bus teisiami, ir šiuo kartu bijoma, kad valdžia gali bandyti ant greitųjų jį nužudyti. Visai nesenai monarcho fašistai nužudė Nicosą Beloyniannį.

Amerikos Graikų Taryba šaukia visus savo tautiečius Amerikoje, ir amerikiečius bendrai, skubiai prisidėti prie protesto akcijos, kad išgelbėti Ambatieloso gyvastį. New Yorke pikietai organizuojami prie Graikijos konsulato. Iš Londono pranešama, kad ten jau ir išvystyta plati kampanija šiuo reikalu. Ten gyvena Ambatieloso žmona Betty, kurią jis vedė gyvendamas Britanijoje, ir kuri per ilgus metus, kad ir atskirta nuo jo, kovoja už jo išlaisvinimą.

N.

Fasto knyga

Koli metai atgal, kuomet šaltasis karas įsisiūbavo, leidyklos kaip ir "pasmaugė" eilę geriausių Howardo Fasto romanų. Kadangi Fastas su tomis priyatiškomis leidyklomis turėjo sutartis, ir jis neturėjo teisės kitur tuos romanus persispausdinti, tai knygos liko, kaip ir konfiskuotos, leidyklos neleido naujų laidų, ir jų nebuvo matyti knygų parduotuvėse.

Dabar Fastui pasisekė išsirūpinti teisę tas knygas persispausdinti ir jos, senokai nematytos, dabar parsidavinėja darbininkiškose knygų parduotuvėse. Jos taipgi parsidavinėja žymiai sumažintomis kainomis, kurios labai prieinamos.

Tarp Fasto romanų, kurių nebuvo matyti, ir kurie dabar iš naujo figuruoja knygų rinkoje, randasi "Prarastas Rubežius" ("The Lost Frontier"), istorinis romanas apie Amerikos indėnus ir jų vienos genties epišką tūkstanties mylių kelionę ieškant laisvės.

Kitas romanas yra "Laisvės Kelias" ("Freedom Road"), kuris nušviečia epochą tuojau po pilietinio karo Pietuose, ir kaip rasistai tuojau po šiaurės laimėjimo bandė atsigriebti ir užgniaužti teises, kurias negrai išsikovojo. Ši Fasto knyga buvo išversta į daug kalbų ir plačiai žinoma Europoje, ypatingai Tarybų Sąjungoje ir Liaudies Demokratijose.

Ir paskutinis Fasto romanas, "Spartakas" ("Spartacus") kuris dar parsiduoda ir komercinėse knygų parduotuvėse, ir gali būti gaunamas pažangiose parduotuvėse specialėje laidoje su sumažinta kaina.

Reiškia, reakcininkų bandymas nutildyti Fastą užgniaužiant jo knygas, kaip ir patalpinant jį kalėjiman, nuėjo niekais. Apskaičiuojama, kad daugiau kaip dešimt milionų amerikiečių yra skaitę Fasto knygas.

M.

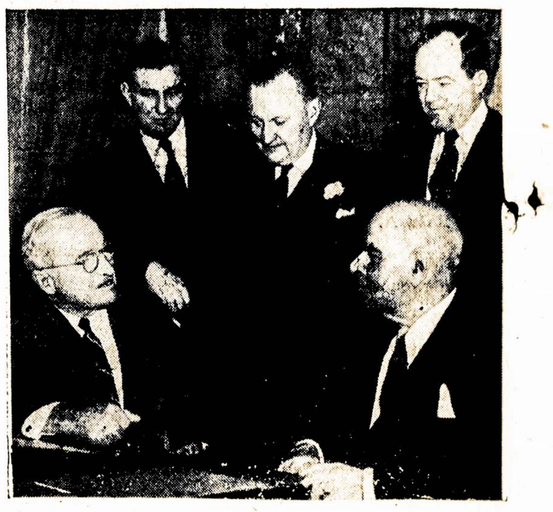

Prezidentas konferuoja apie imigraciją su grupe kongreso demokratų. Su juom sėdi senatorius Lehmanas, stovi kong. F. D. Roosevelt Jr., senatorius Bentonas ir senatorius Humphrey.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Tarybinėje Klaipėdoje

KLAIPĖDA, 1-29 d.—Miesto darbo žmonės plačiai pažymi septintąsias metines nuo tos dienos, kai didvyriškosios Tarybinės Armijos kariai išlaisvino Tarybų Lietuvos uostamiestį Klaipėdą.

Tarybų valdžios metais milžiniški atkūrimo ir išvystymo darbai atlikti jūrų prekybos uoste. Čia pradėjo dirbti galingi kranai ir kiti tėvyninės gamybos mechanizmai, nepaprastai palengvinę uosto darbininkų darbą. Išaugo žvejybos apimtis. Pramonė išaugo daugiau kaip 7 kartus palyginti su pirmaisiais pokario metais. Mieste atlikti dideli komunalinio ūkio atstatymo darbai. 1945—1951 m. m. atiduota eksploatacijon 164 tūkstančiai gyvenamojo ploto. Vien tiktai praeitais metais atstatyta 33 namai.

Pirmaisiais išvadavimo metais mieste veikė 5 pradinės ir 2 vidurinės mokyklos bei viena mokykla suaugusiems. Jose mokėsi apie 1500 žmonių. Dabar Klaipėdoje veikia 13 pradinių, 6 septynmetės, 3 vidurinės ir 3 suaugusiųjų mokyklos. Be to, pokario metais pradėjo veikti mokytojų seminarija ir mokytojų institutas. Šiose mokslo įstaigose dabar mokosi daugiau kaip 8,700 žmonių.

Klaipėdos darbo žmonės minėdami savo septintąsias išvadavimo metines, apžvelgia pasiektus laimėjimus. Šimtai agitatorių miesto įmonėse šiomis dienomis papasakojo apie tuos milžiniškus pasikeitimus, kurie įvyko Tarybų valdžios metais Klaipėdoje. Klaipėdos išlaisvinimo kovų dalyviai Gulbinas, Ulozevičius, Grinkevičius ir dešimtys kitų surengė eilę pasikalbėjimų įmonėse ir įstaigose, papasakojo apie išlaisvinimo kovas. Miesto pramonės įmonėse, įstaigose, mokyklose įvykusiuose gausiuose susirinkimuose miesto darbo žmonės apžvelgė savo laimėjimus Tarybų valdžios metais ir įsipareigojo siekti naujų pergalių vardan taikos ir komunizmo pergalės.

Jūrų žvejybos centras

KLAIPĖDA, 1-29 d.—Smeltės priemiestyje, ligi pat Kuršių marių krantų, vyksta gyvas statyba. Štai vienoje vietoje išsirikiavo kelios eilės 2-jų ir vieno aukšto dailių gyvenamųjų namų — čia įsikūrė žvejai-jūrininkai. Kitoje vietoje auga nauji gamybiniai korpai — statomi šaldytuvai, plečiama uosto įrengimų gamykla. Numatyta perkelti į naujus korpus žuvų konservų fabriką. Rekonstruojamas jūrų žvejybos uostas, naujus trijų aukštų rūmus gavo žvejybos verslo jūrininkystės mokykla.

Smeltės priemiestis auga į jūrų žvejybos centrą. Prieš dvejus metus čia buvo sukurta Klaipėdos žvejybos trolerių laivyno valdyba. Dabar pradėjo darbą dar viena organizacija — tolimosios žūklės valdyba. Jos laivai plaukios Atlanto vandenynan sėkmingai gaudyti.

Kasmet vis daugiau žuvies pristato į krantą Klaipėdos žvejai. Gausėja jų šeima, auga laivynas, plečiasi žuvų perdirbimo pramonė. Rūkyta, sūdyta ir konservuota žuvis iš Klaipėdos pasiekia ne tik Tarybų Lietuvos, bet ir daugelio brolių respublikų miestus ir kaimus.

Ekskavatorinė stotis

KAUNAS, IV. 1 d. — Pernai įsteigtoji ekskavatorinė mašinų stotis jau atliko nemažą darbą tarybiniuose ūkiuose, nusausindama tūkstančius hektarų pelkių. 800 ha nusausintų pelkių jau paruoštos daugiamečių žolių apsėjimui. Iš brolių respublikų gautos mašinos-ekskavatoriai, buldozeriai, saveigės kanalų kasėjos. Šiemet dideli nusausinimo darbai bus atlikti tarybiniuose ūkiuose.

Ekskavatorinė mašinų stotis tarybiniams ūkiams taip pat padės iškasti šachtinius šulinius vandentiekiui. Vanduo čia bus keliamas vėjo variklių pagalba. Kelios dešimtys tokių variklių jau gauta iš brolių respublikų.

J. Damkauskas

VAIRUMŲ PUSLAPIS

Naujas studentų "sportas" --mergaičių kelnes grobti

Amerikos universitetų studentai išvystė naują "sportą" — grobti mergaičių, stūdenčių, apatinius drabužius. Šimtais ir tūkstančiais susiburia nakties laiku, įsiveržia į miegamuosius studenčių kambarius ir plėšia apatines mergaičių kelnes, korsetus, dirbtines gumines krūtis (falsies), pančiakas, visokius prie pat kūno buvusius skudurus, šliūres ir kt.

Tokiems žvgiams studentai susimobilizuoja, nešdami degančius švyturius, uždegdami atmatų dėžes, triūbydami ir staugdami. "Atakas" daro dažnai po vidunakčio, kuomet tikisi rasti miegančias studentes.

Kartais atvyksta tuzinai policijos ginti "nekaltųjų mergaičių" kambarius. Tuomet studentai mušasi su policija. Taip jie ir apdaužė bei sužeidė nemažai policininkų New Yorke, Bostone ir kituose universitetiniuose miestuose.

Tokius "vyriškumo" žygius padarė mergaičių kelnių graibstytojai didžiajame Columbijos Universitete, New Yorke: aukščiausioje amerikinėje technikos mokslo įstaigoje — Massachusetts Institute of Technology, Northwestern Universitete, Illinojuje, taip pat Virginijos, Floridos, North Carolinos, Iowos, Nebraskos, Vanderbilto ir kituose universitetuose.

Universitetų viršininkai nupeikė bei piniginiai pabaudė tik porą tuzinų studentų už tas ekspedicijas į miegamuosius studenčių kambarius.

Link didesnio ištvirkimo

Daktaras H. B. Henry, psichiatras (dvasinių ligų gydytojas) Des Moines mieste, Iowoj, pareiškė:

"Tokie studentų žygiai gali privesti juos prie didesnio lytinio ištvirkimo."

Kiti žinovai taipgi pripažįsta, kad briovimasis prie gulinčių studenčių, plėšimas apatinių jų rūbų, tų rūbų glamonėjimas ir laikymas sukelia studentuose juo didesnius lytinius nežulius.

Studentėms patinka

O gal studentės tam priešingos? Visai ne!

Columbijos Universiteto Barnard Kolegijos studentės pašiepė tuos įsiveržėlius už smarkumo stoką ir per didelį delikatnumą. Sako:

—Jūs, Columbijos Universiteto studentai, vadinatės "liūtais," bet esate lėti ir baigštūs, kaip avukai. Elgiatės, kaip maži katukai, o ne kaip vyrai.

Studentės rėkia prieš bandančią jas apginti policiją.

Profesoriai pripažįsta, jog studentėms labai patinka tie studentų žygiai. "We just love it," sako atvirestės iš jų.

Mergaičių Barnard Kolegijos viršininkė (dean) Millicentė C. McIntosh išleido pareiškimą, kur kritikuoja studentes, kad jos pačios tyčia drąsino studentus "užpulti" įąsias miegamuose kambariuose.

Kai kurie studentai nesutilpo vidun, tai susirikiavo lauke, po studenčiu palangėmis. Tiems vargšams suraminti studentės mėtė žemyn savo kelnes, korsetus, pančiakas, dirbtines krūtis, o kai kurios sykiu numetė ir savo kambarių numerius. Vadinasi, "come on, boys!"

Studentės žada parodyt smarkumą prieš studentų kelnes

Dabar jau studentės tariasi užpulti miegamuosius Columbijos studentų kambarius ir parodyti tikrą mergišką smarkumą—grobti apatines studentų kelnes.

Ar čia neprisimena lietuviška dainuška, kurią dainuoja įsigėrusios lietuvės moterėlės?

Maukit, maukit
viršutines,
tik palikit apatines.
Viršutinės daug
gražesnės,
apatinės daug meilesnės.

Studenčių kelnių graibstymo epidemija siautėja visuose Jungtinių Valstijų kampuose.

Vieno universiteto studentai, "kaip monkės," mėgdžioja kito studentus, sako pasipiktinęs profesorius Harvie Branscomb, Vanderbilto Universiteto prezidentas.

"Dvasiniai, doriniai" vadovai

"Kazioni" švietėjai ir politikieriai nuolat kartoja, kad Amerikos universitetai gamina ne tiktai profesionalus bei mokslo vyrus. Jie taipgi paruošia dorinius (moralinius) vadovus Jungtinėms Valstijoms ir visam pasauliui.

Ar studentai, darydami mergaičių kelnių ablavus, praktikuojasi vadovauti Amerikai ir pasauliui?

O gal tais žygiais jie gaudo tiktai "lytinį kvapsnį," kaip sako vienas Des Moines mokslininkas ,dr. Howard Turner?

O vis pasakojama, kad universitetai išmokina studentus originaliai protauti ir savistoviai elgtis.

Bet tai, tur būt, yra priedas prie "aukštesnės dorovės," kuri šluoja iš universitetų ir kolegijų profesorius bei studentus, stojančius už taikos išlaikymą pasaulyje ir už santaikos darymą su Sovietų Sąjunga.

J. C. K.

Gubernatorius sako, "kraujas ant valdžios rankų" už upių potvinius

Pierre, S. Dakota. — Val Petersonas, Nebraskos valstijos gubernatorius, čia kalbėdamas, pareiškė:

—Jeigu dar žus žmonių per Missouri upės ištvinimus, už tai kraujas kris ant prezidento ir Kongreso rankų.

Petersonas kaltino valdžią už apleidimą darbų, kuriais galima būtų suvaldyti potvinius.

Rio de Janeiro, Brazilija.— Nukritus keleiviniam lėktuvui, užmušta 5 žmonės.

IŠ ISTORIJOS

Rašo D. M. ŠOLOMSKAS

Karo audrų išvakarėse

Karas yra baisi žmonijos nelaimė. Jis sunaikina milijonų žmonių gyvybę, bilijonu dolerių vertės turto, desėtkų ir šimtų metų kultūros atsiekimus. Bet karas nėra pripuolamas dalykas ,arba kokis netikėtas įvykis; net nėra klaida arba kaltė atskirų asmenų - valdovų, kaip dažnai tūli aiškina. Karas yra išdavas kapitalistinės gadynės mūsų laikais. Karas yra tąsa tos politikos, kurią tęsė taikos laiku tam tikrų valstybių valdovai .

Žmogžudystė Sarajevo mieste 1914 metais tai nebuvo karo priežastis; tai buvo tik karo pateisinimo priekabė. Hitlerio užpuolimas ant Lenkijos 1939 metais dėl "koridoriaus" taip pat buvo tik priekabė, nes jis buvo geriau karui pasirengęs ir tikėjosi jį laimėti.

Dabar kapitalistinis pasaulis, su Jungtinių Valstijų turčiais priešakyje, ruošiasi prie trečio pasaulinio karo. Ir tą jie daro atvirai.

Kuomi galima pateisinti politiką steigimo karinių bazių aplinkui Tarybų Sąjungą ir demokratines liaudies respublikas, jeigu ne naujo karo ruošimu? Kuomi galima istorikui ateityje pateisinti tą, jog kada Tarybų Sąjungos atstovai kartotinai Jungtinių Tautų posėdžiuose siūlo, kad penkios didžiosios valstybės — Anglija, Francija, Kinija, Tarybų Sąjunga ir Jungtinės Valstijos — tuojau pasirašytų sutartį, kad jų tarpe nebus karo, ir tuč-tuojau sumažintų apsiginklavimo jėgas vienu trečdaliu, tai vakarų vadai tą pasiūlymą atmeta? Išeina, kad Tarybų Sąjunga sako: "Pasirašykime sutartį, kad mūsų tarpe nebus karo," bet kapitalistinis pasaulis, su Jungtinėmis Valstijomis priešakyje, jai atsako: **"Ne, niekados!"**

Tiesa, sutartys nekariauti dar nėra galutinas užtikrinimas taikos. Istorija žino daugybę atsitikimų, kad tokios sutartys buvo laužomos . Bet visvien pasirašymas tokios sutarties daug daugiau sušvelnina tarptautinius santykius, sumažina karo atmosferos įkaitimą, sumažina apsiginklavimą ir jo naštą, kuri guli ant liaudies pečių. Bent dalinai, bent laikinai gali ramiau atsidusti liaudis, kuri nenori karo. O yra daugybė atsitikimų, kad nekariavimo sutartys ir tikrai karui pastojo kelią.

-:-

Buvo laikas, kada tūli garsiai šaukė, būk Tarybų Sąjunga, 1939 metais pasirašydama su hitlerine Vokietija nekariavimo sutartį, tuomi "pradėjo Antrąjį pasaulinį karą."

Suprantama, tai apgalvotas istorijos kraipymas. Nė viena taiką mylinti šalis negali atmesti nekariavimo sutarties su kita valstybe, kada jai tas siūloma. O tokią sutartį siūlė Tarybų Sąjungai hitleriški banditai. Nėra abejonės, kad darbo žmonių valstybės vadai, ką jie vėliau daug kartų patvirtino, — žinojo, kad tai Hitlerio manevrai, kad jis anksčiau ar vėliau sulaužys tą sutartį. Bet ta sutartis teikė Tarybų Sąjungai laiko geriau pasiruošti atremti priešo užpuolimą. Ir tą pasaulis matė, kada Hitleris ir jo gaujos 1941 metais sutartį sulaužė ir iš pasalų užpuolė Tarybų Sąjungą.

Pagaliau, ar tik Tarybų Sąjunga turėjo su hitlerine Vokietija nekariavimo sutartį? Tokias ir dar tvirtesnes sutartis turėjo ir tie, kurie kaltino Tarybų Sąjungą už pasirašymą nekariavimo sutarties su hitlerine Vokietija . Štai keletas istorijos faktų .

1933 metais Romoje pasirašė nekariavimo ir bendradarbiavimo sutartį Francija, Vokietija, Italija ir Anglija.

1934 metais Lenkijos vyriausybė pasirašė su hitleriška Vokietija "nepuolimo paktą."

1935 m. Anglija pasirašė su Vokietija jūrinį paktą, pagal kurį Anglija sutiko, kad hitleriška Vokietija laužytų Versalio Taikos punktus karinio laivyno atsiginklavimo klausime.

Tuo kartu agresoriai-užpuolikai veikė. Japonija kariavo prieš Kiniją; Italija pavergė Ethiopiją ir Albaniją. Hitleris — Austriją; Italijos ir Vokietijos fašistai vedė karą prieš Ispanijos liaudį.

Kapitalistinis pasaulis kurstė Hitlerį, Mussolinį, Japoniją ir Lenkijos ponų vyriausybę bendram karui prieš Tarybų Sąjungą. Kapitalistiniai "demokratai" atmetė Tautų Lygoje Sovietų Sąjungos siūlymus bendromis jėgomis (kolektyviai) suvaldyti karo agresorius, kaip dabar jie atmeta siūlymus mažinti apsiginklavimą.

1937 m. lapkričio 19 d. Anglijos valdonas - lordas Halifax turėjo pasitarimą su Hitleriu, kur jis pareiškė, kad Anglija nedarys kliūčių Hitlerio užkariavimams į rytus, tai yra, Tarybų Sąjungos pusėn, nes "Anglijos vyriausybės nariai tvirtai įsitikinę, kad fiureris (Hitleris) daug pasiekė ne tik pačioj Vokietijoj, bet kad, išnaikinęs komunizmą savo šalyje, jis užkirto kelią pastarajam į Vakarų Europą, ir todėl Vokietija teisėtai gali būti laikoma Vakarų tvirtove prieš bolševizmą."

1938 m. kovo 3 d. Anglijos ambasadorius Vokietijoj Hendersonas dar daugiau pareiškė sutikimo su Hitlerio planais pasikalbėjime su Hitlerio užsienio ministru Ribbentropu.

1938 m. rugsėjo 30 d. Muniche įvyko išdavystė prieš Čechoslovakiją. Ten Anglijos premjeras Chamberlainas, Francijos premjeras Daladieras susitarė su Hitleriu ir Mussoliniu atplėšti nuo Čechoslovakijos jos teritorijų plotus, o vėliau, kaip žinome, leido Hitleriui ir visą Čechoslovakiją pavergti. Muniche buvo pasirašyta Anglijos, Francijos, Italijos ir Vokietijos deklaracija, kurioje pasakyta:

"Mes žiūrime į... pasirašytą susitarimą, kaipo... į mūsų norą daugiau niekuomet nekariauti..."

Mes pamename, kaip karo ruošėjai tada garbino susitarimą Muniche, kaipo "išgelbėjusį taiką."

Karo ruošėjai jautė, kad liaudis nori taikos, kad pritaria kolektyviam užpuoliku suvaldymui . Tad Anglijos ir Francijos valdovai pasiuntė į Maskvą nežymius delegatus neva tartis dėl bendro veikimo. Iš to kelių mėnesių pasitarimo nieko neišėjo. O kodėl? Tatai aiškiai apibūdino žymus Anglijos veikėjas Lloyd George, rašydamas francūzų žurnale **"Ce Soir," kad "Neville Chamberlain, Halifax ir John Simon (Anglijos valdovai) nenori jokio susitarimo su Rusija."**

Istorija parodė, kad Anglijos valdovai ne vien nenorėjo susitarimo prieš Hitlerį su Tarybų Sąjunga, bet jie kurstė Hitlerį, kad jis užpultų Tarybų šalį. Gi tas gudrus fašistų vadas ginklavosi su pagalba Amerikos, Anglijos ir Francijos kapitalistų, garsiai šūkavo prieš Sovietus, o tuo pat laiku smūgį taikė kapitalistinei "demokratijai," kuri buvo nepalyginamai daug silpnesnė už Sovietų šalį.

Pasirodė, kad Anglijos valdovai, siekdami pasukti Hitlerio smūgius į Sovietų šalį, išdavė net Lenkiją Hitleriui. Hitlerio ambasadorius Dirksen pasikalbėjo su Anglijos ministru Hudsonu ir Chamberlaino patarėju G .Wilsonu ir raportavo Hitleriui, kad **"Lenkija bus palikta vieniša — vienas prieš vieną su Vokietija."** O kad tas pasitvirtino, tai visi žino, kas įvyko, kada rugsėjo 1 d., 1939 m., Hitlerio armija pradėjo pulti Lenkiją.

Nors Anglija ir Francija paskelbė hitlerinei Vokietijai karą, bet karo veiksmų nebuvo. Lenkija pagalbos negavo, nes anglų - francūzų politikai vis dar suokalbiavo, siekdami su Hitleriu susiderėti, kad jis savo smūgius nutaikytų į Tarybų Sąjungą.

O kada jie sukurstė Suomijos fašistus karan prieš Tarybų Sąjungą, tai net ruošė Francijos - Anglijos 100,000 vyrų armiją iškelti į Suomiją karui prieš tarybų šalį.

Taip jiems besuokalbiaujant, jie patys pražiūrėjo Hitlerio smūgius, nutaikytus jiems patiems.

Kaz. Bevardžio Margumynai

Prieš 25 metus Kinijoj buvo mokančių skaityt ir rašyt tik 15 nuošimčių žmonių. Dabar liaudies valdžios valdomoje Kinijoje jau yra 55 nuošimčiai mokančių skaityt ir rašyt.

—:—

Civilis Karas pietinėms vergiškoms valstijoms lėšavo 2 bilijonu dolerių. Jos kariavo prieš prezidento Lincolno vadovaujamas laisvąsias šiaurines valstijas.

—:—

The Bureau of Medical Economics praneša, kad nuo 1940 iki 1950 metų ligoninėse kainos pakilo virš 100 nuošimčių.

—:—

Apskaitliuota, kad Jungtinėse Valstijose naudojama farmoms 903 milijonai, 771 tūkstantis akrų žemės.

Kazys Bevardis

Valdžia truputį sudraudžia duonos darkytojus

Kepyklos privaro į duoną visokių chemikalų, kad duona ilgiau atrodytų šviežia ir išsilaikytų minkšta. Taip jos apgaudinėja vartotojus kas liečia duonos šviežumą, sako Amerikos valdžia.

Jungtinių Valstijų Maisto ir Vaistų Valdyba dabar todėl uždraudė dėti **polyoxethyleną monostearatą** ir tūlus kitus chemikalus į duoną, kuri siunčiama iš vienos valstijos į kitą. Bet uždraudimas palieka laisvą valią vietinėms kepykloms, kurių duona nepardavinėjama į kitas valstijas.

Uždraudimas sako, minimas chemikalas ir kiti, kuriais duoną užtaisoma, nėra gana ištirti, ar jie kenkia valgytojų sveikatai.

Atlas Parako kompanija protestuoja prieš tą valdžios nutarimą. Žada į teismus kreiptis prieš užgynimą dėti abejotinus chemikalus į duoną. Ir nedyvai. Juk parako - amunicijos fabrikantai per metus parduoda apie 10 milijonų svarų savo chemikalu, kaip duonos "šviežintojų bei minkštintojų."

Tų, suprantama, žalingų chemikalų daugiausia priblendžia į duoną didžiosios kompaniškos kepyklos.

Stipo šunes

Anglijoj pirm keleto metų buvo padaryta tyrimai, kaip baltoji duona su tokiais chemikalais arba jais užtaisyti miltai atsiliepia šunų sveikatai.

Nuo taip "užfiksuoto" miltinio ėdesio bei tokios duonos šunes sirgo nervais, pamišo bei dvėsė.

Bet kiti šunes, maitinami miltiniais ėdalais be chemikalų, išliko sveiki.

Anglijos valdžia nuo to laiko ir užgynė dėti duonon tokius chemikalus, kartu uždraudė dėti ir nemaistingas pašalines medžiagas.

Laikas būtų ir Amerikos valdžiai suvaldyt duonos nuodytojus.

N. M.

Ilsėkis ramiai

Kada žmogus numiršta, tai mes, aprašę jo gyvenimą, laidotuves, užbaigiame sakydami: "Lai būna tau lengva šios šalies žemelė" arba—"Ilsėkis ramiai."

Nelabai seniai mačiau tokio aprašymo užbaigą — iš pripratimo pasakytą, net krematorijoje sudegintam žmogui: "Ilsėkis ramiai!"

Manau, niekas nebus priešingas už padavimą ištraukos iš knygos "Gyvenimo Saulėleidis," kurią parašė buvęs graborius Juozas Levandauskas (jau miręs), kaip žmogus grabe ilsisi ramiai:

"Prancūzų zoologas Megnin'as ištyrė lavoną veikiančius gyvūnėlius. Anot jo, galima skirti aštuoni parazitų įsiskverbimo laikotarpiai (periodai), kurių kiekvienas turi savąją gyvių rūšį. Tuo remiantis, dabar galima nustatyti lavono senumą.

"Mažoji naminė musė (musca domestica) yra pirmutinė. Ji dar prieš mirtį lanko kūnus ir deda savo kiaušinėlius nosies, burnos angose ir akių vokų kampuose; iš tų kiaušinėlių paskui išsirita vikšrai. Paskui ją seka žalioji musė (Lucilia Caesar) ir didelė musė su baltais ir juodais dryžais ant krūtinės (Sarcophagia), kurį greit daugina, nes jos vikšrai pūvančiose lavono dalyse susiranda gero maisto.

"Po puvimo skilimo eina riebalinis skilimas, kuris gamina riebalines rūkštis, paprastai vadinamas lavono riebalais. Šio skilimo vyksmo laikotarpyje ypatingai veiklūs būna mėsą ėdantieji vabalų (Dermentes giminės) spiečiai.

"Toliau sūrinio skilimo vyksme svarbiausią darbą atlieka sūrinės musės (Piophila) vikšrai. Po tų — Acaliptus veislės musės, kurios taip sparčiai dauginasi, kad net gali debesiais išlėktį iš karsto, jį atidarius. Ten pat spiečiais laikosi vabalai (Silphidae veislės), vadinamieji duobkasiais. Šiuo laikotarpiu paprastai ir baigiasi lavono puvimo vyksmas.

"Po to prasideda lavono džiūvimas, kurio metu visą likusią medžiagą ir muilines sultis suėda trandys (Acarina veislės). Šitas trandis paskiau pakeičia kirminėlių pavidalo vikšrai (Arthrena), kurie sugraužia pergamento pavidalo audinius bei sąnarių raiščius. Pagaliau, ateina paskutinė darbininkų minia — mažas, juodas vabalėlis (Tenebria obscurans), kuris suėda viską, kas dar liko, net ir vikšrus. Po šito laikotarpio, kuris trunka 9-10 metų, paprastai randama tiktai griaučių dalys."

Kas skaitė "Gyvenimo Saulėleidį," tam ši ištrauka nebus įdomi. Kas jo neskaitė,—bus įdomi. "Ilsėkis ramiai" neišlaiko kritikos.

Deginimas lavono užima porą valandų. Ugnim jo sunaikinimas yra tinkamesnis. Į deginamą lavoną neįlįs jokios spalvuotos musės nei kirminai.

Negyvėlio kaulai molyje užsilaiko iki 50 metų. Smėlis juos greičiau sunaikina.

J. N.

LDS Trečios Apskrities Kuopų Piknikas

Sekmadienį, pirmą dieną birželio, Millers Grove parke, Kenilworth, N. J. įvyks LDS New Yorko ir New Jersey kuopų piknikas. Visos apskrityje kuopos tuo reikalu esate pilnai įžangos tikietais ir vietą laiškais informuotos. Kuopų komitetų ir visų narių pareiga įžangos tikietus platinti. Atminkite, kad už parduotus iš kalno tikietus pinigus kuopos pasilaiko savuose iždu ose. Parduoti įžangos tikietai prie pikniko vietos, eis į Apskrities iždą.

Šis piknikas yra pirmas šiame sezone ir pirmas naujoje vietoje. Vieta patogi ir paranki pasiekimui.

Taip LDS kuopos šiuo laikotarpiu turi tuomi susirūpinti, kad pasidarius iždu ose pinigų dėl pasiuntimo delegatų į LDS 10-tąjį Seimą, kuris įvyks rugpjūčio pradžioje Detroit, Mich.

Taip, Apskrities komitetas pagelbės kuopoms finansiniai pasiųsti delegatus, bet turėkite mintyje tą, kad Apskrities komitetas nepadengs visų delegatų ir visų kelionės lėšų. Kuopos turi imti atsakomybę sukėlimui kapitalo, ir čia yra gera proga parduoti įžangos tikietus ir padidinti kuopų iždus.

Ir vasara jau savo pilname gražume. Vakacijų lankytojai lankosi iš toli ir arti po New Yorko ir New Jersey valstijas, tai tie, kurie busite ir leisite savo vakacijas pirmą birželio šioje apylinkėje, prašomi aplankyti ir mūsų pikniką.

Gi apylinkės lietuvių kolonijos kviečiamos prie skaitlingo atsilankymo ir smagaus laiko praleidimo. Muzika šokiam gera. Lietaus atsitikime, nenusigąskite. Pastogė gera, ir ne tvankioje svetainėje, bet gyvame ore. Tad iki pasimatymo 1-mą dieną birželio Millers Grove, Kenilworth, N. J.

Rengėjai

Žibalo darbininkai streikuoja. Bet šis 16 vagonų traukinys su 200,000 galionų gazolino važiuoja pro pikieto liniją. Geležinkeliečiai organizuoti, bet jų unija nepadeda žibalo darbininkams kovą laimėti.

Grand Rapids, Mich.

Palaidojome gerą, nuoširdžią draugę

Gegužės 13 d. į Bartos Son lavoninę susirinko didelis būrys vietos lietuvių atiduoti paskutinę pagarbą ir atsisveikint su Veronika Gelgotiene-Gilbert, kuri mirė 9 d. geg. Velionės artimieji, kaip ir jos skaitlingi prietėliai bei pažįs., buvo giliai sujaudinti. Veronika Gelgotienė mirė netaip senam amžyje. Ji teturėjo 59 metus. Jos mirtis sunkiai prislėgė jos gyvenimo draugą Juozą Gelgotą, sūnų Gediminą ir marčią Stellą, dukterį Ruth. Veronika paliko ir du anūkus — Dianną ir Dan, kuriuos ji labai mylėjo.

Į laidotuves atvyko Veronikos brolis C. Jakems su savo šeima. Jie gyvena Grand Rapidse. Iš Chicagos atvyko pusbrolis Kajetonas Jakus. Kitas pusbrolis, Pijus Jakimavičius, gyvenąs Gr. Rapidse, taip pat dalyvavo laidotuvėse su savo šeima.

Artima vėlionės giminė Anastazija Paukštienė, gyvenanti Miami, Florida, atsiuntė gėlių.

Gėlių buvo daug. Tai išraiška užuojautos visai Gelgotų-Gilbertų šeimai.

L. Prūseika, jautrioj kalboj, peržvelgė visą Veronikos gyvenimą ir jos gilų rūpestingumą pirmeiviškų judėjimu, jos širdingumą ir duosnumą. Ji uoliai skaitė "Vilnį" ir "Laisvę". Priklausė prie vietinės Sūnų ir Dukterų Draugijos, prie Literatūros Draugijos ir Motinų Klubo. Turėjo puikią atmintį. Net tolimos praeities daineles ir tas nebuvo pamiršusi. Giliai mylėjo savo šeimą, savo vyrą ir vaikus.

Gimė Lietuvoj, Bartninkų valsčiuj, Vartų kaime. Jakimavičių šeimoj augo trys seserys ir du broliai. Motina mirė, kada Veronika turėjo tik 14 metų. Tuomet ji patapo kaipo namų gaspadinė.

Ištekėjusi už Juozo Gelgoto-Gilberto, 1911 metais atvyko Amerikon. Sunkios buvo Gelgotų dienos ir metai Grand Rapidse. Sunkus buvo darbas, o čia reikėjo ir šeimą auklėti. Visą laiką jie buvo susirišę su darbininkišku judėjimu. Gyveno ne tik sau, bet rūpinosi visais visuomeniškais reikalais.

Prieš mirsiant Veronika Gelgotienė įsakė paskirt "Vilniai" $50. Jos toks nutarimas išpildytas. Išpildytas ir kitas prašymas, kad jos lavonas būtų sudegintas krematorijoj. Taigi, pasibaigus apeigoms Barto ir sūnaus laidojimo įstaigoj, vėlionės lavonas buvo nugabentas Detroito krematorijon. Pelenai bus pargabenti namo ir palaidoti Laisvam Grand Rapids lietuvių kapinyne.

L. Prūseika baigė savo kalbą, pareikšdamas vėlionės šeimai gilią užuojautą ne tik savo vardu, bet ir vardu visų susirinkusių į laidotuves.

Darbšti ir rūpestinga, draugiška ir širdinga buvo Veronika Gelgotienė. Ji surėjo savo įsitikinimus, savo pasaulėžvalgą, savo pažiūras.

Nuo draugų ir giminių buvo daug vainikų. Grupė Grand Rapidso lietuvių pareiškė Juozui Gelgotui ir kitiems šeimos nariams savo užuojautą per "Vilnį."

Šeimynos Frentas

Worcester, Mass.

Samaritonas ir Keleivis

Bedieviško "Keleivio" reporteris, piršdamas Jusiui išdeportavimą iš Amerikos, graibstosi už biblijos ir sako: "Samaritonas, atliko savo darbą." O kągi, sulyg biblija, Samaritonas atliko? Jei tikėti š. Lukošiaus Evangelijai (paragrafas X, persk. 33) tai yra sakoma "Bet Samaritonas nekursai keliaudamas atjojo jop, o išvydęs pasigailėjo jo, prisiartinęs užrišo jo ronas ir uždėjęs jį ant savo galvijo nugabeno jį ing gaspadą". Reiškia, razbaininkų sumuštą Samaritonas pagelbėjo. Tai buvo artimo meilė, kaip Jezus vadino.

Taigi, ką ponas "K." Rep. turi mintyje, minėdamas Samaritoną

Biblija prieštaravimų pilna pati sau, jog rasi joje, kad Samaritonas priešinosi atbudavojimui Jeruzalės miesto. Tačiau čia svarbu, kur nuprogresavo bedieviško Keleivio rašeivos, ir tas parodo, kiek pas juos beliko proto ir sąžinės.

D. J.

Šypsenos

Našlę apsivedęs vyriškis veik kas dieną apgailestauja, kodėl jis nebuvo taip gudrus, kaip pirmasis jo moters vyras.

—o—

Brangiausias svaras mėsos

"Taip, jau 25 metai kaip gyvenu su ta pačia žmona. Ir aš išrokavau, kad ji man kainuoja po $102 už kiekvieną svarą", vyras pasigyrė.

CLEVELANDO ŽINIOS

Unijų persekiojimas tęsiamas

Kurie manė, kad McCarran įstatymas yra įvestas tik prieš komunistus, dabar turės progą atitaisyti savo klaidingą manymą. Dabar jau ir pats komitetas čia nebevadina tyrinėjimui kviečiamų unijų vadų komunistais, **bet tik turinčiais komunistinių palinkimų.** O šitokiu įvardinimu apkaltinimas galės lengvai būti pritaikomas kiekvienam unijos eiliniui nariui už tai, kad jis rašėsi į uniją apsigynimui nuo per didelio kompanijų išnaudojimo, nes tas pažangiųjų unijų vadų terorizavimas nėra niekas daugiau, kaip tik apsaugojimas stambiųjų kompanijų interesų.

Senato Vidujinio Saugumo (McCarran) Komitetas, kuri čia, balandžio 17 ir 18 dienomis, atstovavo senatorius Arthur Watkins (rep. iš Utah), kuriam, matomai, čia ne visai pasisekė, savo misiją skubiai baigė. Bet su senatoriaus išvažiavimu unijos persekiojimas čia nesibaigė, jis yra tęsiamas ir plečiamas. Tik vietoje McCarran Komiteto atstovų, čia tapo tam įsteigta federalė grand džiūrė, į kurią jau tapo pakviesta viena iš geriausių ir sugabiausių unijos vadovių, Mary Reed Haug. Gegužės 15 Mary Reed Haug, su savo advokatu Samuel Handelman ir keliais unijistais, nuėjo pas federalę grand džiūrę, ir kada adv. Handelman persistatė grand džiūrei, kad jis atstovauja Mrs. Haug, buvo neleistas į grand džiūrės kambarį. Tai reiškia, kad tyrinėjamam jau nevalia turėti advokato apgynimui savo teisių. Bet Mary Reed Haug, būdama be advokato, tyrinėtojams neatsakinėjo. Kas toliau bus daroma su Mrs. Haug, dar nepatirta.

Iki šioliai didžiumoje tyrinėjimas sukosi apie UE unijų vadus, bet dabar toks tyrinėjimas bus praplėstas ir į daugelį kitų unijų. Kaip vietos komercinė spauda praneša, kad sekanti unija bus United Auto Workers, Fisher Body lokalo 45 vadai bus kviečiami "pasikalbėjimui." O tas bus daroma todėl, kad UAW CIO prezidentas Walter Reuther atkreipęs McCarran Komiteto atydą, nusiskūsdamas, kad Fisher Body lokalas esąs dominuojamas komunistų. Matomai, ponui Reutheriui pagailo Fisher Body kompanijos, kada to lokalo vadai per daug atsidavusiai dirba dėl savo unijos narių gerovės ir tuomi skriaudžia nabagėlę Fisher Body kompaniją.

J. N. S.

SUKELKIME $10,000

(Tąsa nuo 1-mo psl.)

Laisvės Patrijotas	5.00
J. Urbonas	5.00
P. Grimavičienė	5.00
J. Karsokas	5.00
M. Šupėnienė	5.00
L. Žalimas	5.00
A. Miliauskas	5.00
Jeruševičiai	5.00
Laisvės Rėmėjas	3.00
Zaruba	3.00
B. Bernotienė	2.00
J. Špokauskas	2.00
B. Praslauskas	2.00
J. J. Pociai	2.00
Montellos nauji ateiviai	2.00

Po $1: Z. Dvareckas, C. Urbonas, J. Čiulada, S. Penkauskas, Laisvės Rėmėjas, Laisvės Draugas, R. Janulis, V. J. Valley.

Iš praeito laiko Worcesterio aukojusiųjų sąraše buvo pasakyta: V. M. Nasikai aukojo $2.00. Turėjo būti **V. ir M. Navikai $2.00.**

Labai gražiai worcesteriečiai remia savo dienraštį. Puikiai ten dirba Jonas Skliutas. Jis aplanko ir organizacijas; kaip matome, gauna iš jų aukų. Aišku, kad be pasiryžimo, be triūso pasekmių nebus. Visa Amerika turėtų imti pavyzdį iš Worcesterio.

Skaitykime dar vieną laiškelį:

"Draugai Laisviečiai!

Čia rasite money orderį už vieną atnaujintą Laisvės prenumeratą ir keletą dolerių Laisvei aukų. Žemiau paduodu ir aukojusiųjų vardus:

Ilgametis Laisvės skaitytojas John Wasvill $3.00. Po $1 aukojo: A. Liaudanskienė ir A. Drejeckis, o Pranas ir Ona Apšiegai $5.00. Viso aukų yra $10.00.

Nuoširdžiai ačiu aukojusiems.

A. Apšiegienė, Auburn, Me."

Iš anksčiau yra įplaukę $2,666.24. Šiuom kartu gavome $190.00.

Viso jau įplaukė $2,856.24. Dar turime sukelti $7,143.-76.

Dėkojame visiems pasidarbavusiems fondo reikalu ir visiems aukojusiems.

Ant rankų neturime nieko sekančiam paskelbimui. Laukiame ateinant.

Laisvės Administracija

PHILADELPHIA, PA.

Vieša Padėka

Mirus mūsų sūnui Raymond Gedvilui, tariame širdingą padėką visiems draugams ir draugėms už gėles už suraminimo atvirutes, už atsilankymą į šermenis ir palydėjimą į kapus.

Malonūs draugai, jūs nežinote kiek jūs, mane suraminote tuose skaudaus gailesčio sukrėtimo valandose. Ačiu visiems už taip brangią užuojautą.

Helen ir Charles Mattes
ir sesutė Frances.

Miami, Fla.

Čia lietuviai labai išsiblaškę, bet visgi randa būdus susieiti ir draugiškai laiką praleisti. Delei draugiškų susiėjimų daugiausia pasidarbuoja Nelė ir Kazys Tamošiunai. Balandžio 27 d. jie minėjo 29-nių metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Atžymėjimui jų tos sukakties draugai Paukščiai surengė pietus. Dalyvavo Sofija ir Antanas Mašonai, J. ir E. Sliekai, S. ir J. Jurevičiai ir A. ir M. Valilioniai. Draugams Tamošiunams įteikta maža dovanėlė nuo visų dalyvavusių draugų.

Bet neužmiršta ir kiti reikalai. "Vilnies" suvažiavimas pasveikintas su $28.

Gegužės 11 d. vietos moterų burelis minėjo motinų dieną. Jos pagamino skanius pietus ir dalį maisto pačios aukojo. Svečių buvo arti keturiasdešimts ir visi skaniai pavalgė. Čia vėl daugiausia darbo pridėjo draugai Tamošiunai. Ne tik jie rūpinosi maisto gaminimu, jo atvežimu, bet ir svečių sukvietimu. Jeigu ne jie, tai nebūtų susirinkę tiek svečių.

Kadangi tuo laiku čia lankėsi newyorkiečiai Vinikaičiai ir Čepulienė, tai ir jie turėjo progą susipažinti su būreliu miamiečių. Draugė Čepulienė pradėjo klausinėti, kur V. Stankus, bet jai atsakė, kad jis nesilanko į mūsų draugiškus pažmonius.

Dabar girdėjau, kad Kazys ir Nelė jau kalba apie tėvų dieną. Ar tas įvyks. ateitis parodys.

Beje, motinų dienos minėjimas irgi atžymėtas. Motinos pasiuntė $13.20 "Laisvės" dabartiniam vajui ir $13.20 Civilių Teisių gynimui; Elena Mikitienė nuo savęs $12.50 "L" vajui.

Tėvas.

Įvairūs išsireiškimai

Mes pririšti prie savo kūnų, lyginai tos kiautvarlės prie savo lukštų.

Plato

—o—

Knyga tai vienatinis nemirtingumas.

Rufus Choate

—o—

Skola tai bedugnė jūra.

Carlyle

—o—

Nėra svarbu, kiek ilgai mes gyvename, bet svarbu, kaip.

Bailey

Jei dar neturite, tai tuojau įsigykite Rojaus Mizaros vėliausią apysaką

KELIAS Į LAIMĘ

Knyga gražiuose viršeliuose; turi 368 puslapius, vaizduoja lietuvių gyvenimą.

Pažinkite Mykolo Kilpos, veikalo herojaus, išgyvenimus Lietuvoje ir Amerikoje.

Tai apysaka, kurią pradėjus skaityti, nenorėsite padėti į šalį, kol užbaigsite!

Duokite šią knygą savo draugui bei kaimynui pasiskaityti, tai bus jam gražiausia dovana.

Knygos kaina $1.50. Užsakymus siųskite:

"LAISVĖ"

110-12 Atlantic Ave. Richmond Hill 19, N. Y.

Baltimore ir Apylinkės Visuomenės Atydai!

LAISVĖS PIKNIKAS

Rengia ALDLD 25 kuopa, paramai dienraščio Laisvės

Sekmadienį, Birželio 1 June, 1952

Slovak National Home Park, 6526 Holabird Ave.

Prie įžangos tikieto bus duodama dvi dovanos: I—$7.00, II—$5.00

GERA MUZIKA ŠOKIAMS IR ĮVAIRŪS ŽAISLAI.

Muzika nuo 3 iki 7 P. M. **Įžanga tik 50c.**

Gerbiamieji! Kaip jau daugumui žinoma, šis piknikas bus labai gražioje vietoje, tarp žaliuojančių medžių ir žydinčių gėlių, kur visi besigėrėdami pavasario malonumu, smagiai praleisime laiką. Labai graži švetainė ir smagi muzika šokiams. Alus ir valgiai pirmos rūšies. — Maloniai kviečia visus RENGĖJAI.

KELRODIS: Iš Philadelphia, Pa. imkite kelią No. 40 ir važiuokite iki Baltimorės, privažiavę pirmą gatvę—Kresson St., sukite po kairei ir važiuokite iki Lombard St.; privažiavę Lombard St. sukite po kairei ir pervažiavę tiltą laikykitės tiesiaia iki Holabird Ave., čia sukite po kairei ir mailę ir pusę pavažiavus po kairei pusei bus pikniko vieta, o dideli vartai kareivių Camp — po dešinei pusei. ★ Iš miesto galima važiuoti 26th St. karu iki Holabird Ave. Išlipę eikite į vakarus ½ mailės. O busas No. 20 Dundalk reikia imti ant Baltimore St. ir jis priveža iki pikniko vietos.

P. S. Privažiavus Kresson St. reikia tėmyti orlaivių iškabas, kurios tiesiaai veda į pikniko vietą.

Įsigykite JONO KAŠKAIČIO eilių rinkinį

PROŠVAISTĖS

Knyga, kurioje telpa arti 150 Jono Kaškaičio gražiausių eilėraščių

Kiekvienas kultūringas žmogus privalo įsigyti "Prošvaistes," jas perskaityti ir laikytis savo knygynėlyje.

*

"Prošvaistėse" taipgi telpa įdomi Jono Kaškaičio (Dr. Kaškiaučiaus) biografija, jo mokslas ir kūryba.

*

Knyga iš virš 300 puslapių, kaina $1.50.
Tuojau įsigykite ir pasinaudokite tuom gražiu veikalu.

LAISVĖ **110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.**

GYVIEJI KOVOJA

2-29-52 Parašė ŽANAS LAFITAS 55

(Tąsa)

Mus prižiūrįs kapo — ispanas, vardu Barnabe. Kitą dieną, paskyrus mane į jo grupę, jis pasivėdėjo mane į šalį ir tarė, ištiesdamas ranką:

— Man pasakojo ,kad tu tikras antifašistas. Aš taip pat antifašistas, kaip, tarp kita ko, visi čionykščiai ispanai, bet, deja, anaiptol ne visi prancūzai. Aš noriu ,kad mano komandoje tu galėtum atsikvėpti ir pasisemti jėgų. Has comprendido? (Tu supratai? — Ispaniškai.)

— Comprendo! (Suprantu!—Ispaniškai.)

Jo žvilgsnis ir rankos paspaudimas pasakė man, kad aš įsigijau naują draugą.

Barnabe duoda man nesunkius uždavinius, jis žino, kad iš profesijos aš ne elektromonteris. Bet ir su visais kitais jis elgiasi draugiškai ir griebiasi visokių gudrybių, kad pailgintų mūsų darbą.

— Reikia pakeisti šešis ar septynis tūkstančius izoliatorių, — sako jis man. — Kai baigsime keisti, teks du su puse kilometro išvesti tris eiles spygliuotos vielos. Visa tai galima pabaigti per mėnesį, bet, dirbdami išmaningai, ištempsime ir tris.

Ir Barnabe priduria, patekšnojęs man per petį:

— Hasta el fin de la guerra! (Ligi karo pabaigos! — Ispaniškai.)

Patekęs pas Barnabe, aš neginčijamai atsidūriau vienoje iš geriausių stovyklos komandų, bet ši laiminga permaina yra neatsitiktinė.

Stovyklos kontoroje dirba jaunas čekų komunistas Barta—jis eina svarbias pareigas vidaus administracijoje. Jam ir esu dėkingas, kad mane perkėlė iš Šteinbruko ir padarė monteriu.

Dėl savo darbo pobūdžio Bartai tenka nuolatos būti esesininku ir kriminalinių nusikaltėlių draugijoje. Šiose žmogžudžių ir niekšų padugnėse jis atrodo lyg kažkokia antgamtinė krištolinio tyrumo būtybė.

Barta — studentas. Jam 21 metai. Gerai išsimokslinęs žmogus, jis laisvai kalba slavų kalbomis, prancūziškai, vokiškai ir truputį ispaniškai. Per pirmą susitikimą aš paklausiau, koks jo mėgiamiausias prancūzų rašytojas, ir jis nesvyruodamas pasakė, kad Romen Rolanas.

Kai Barta sužinojo, jog į stovyklą atvyko prancūzų, jis susirado tėvelį Anri ir paprašė supažindinti jį su komunistais. Dėl to aš ir turėjau garbę atvykti pas jį kaip vienas iš prancūzų kalinių atstovų.

Norėdamas sudaryti palankias sąlygas mūsų nacionaliniam kolektyvui sustiprinti, Barta panaudojo visą savo įtaką ir pasiekė, kad aš buvau perkeltas iš Šteinbruko. Jis nuėjo pas elektromonterių oberkapo, vokietį, kuriam savo metu jis buvo padaręs nemaža paslaugų, ir pareiškė: "Man reikia, kad tu pareikalautum pas save šį žmogų kaip specialistą."

Šitokiu būdu, pabuvęs mūrininku, akmenskaldžiu, sanitaru, kasėju, tapau elektromonteriu, ir dar tariamai kvalifikuotu.

Bet Barta tuo nepasitenkino. Kaip jau sakiau, pirmomis mūsų buvimo Ebenzėje dienomis kai kurie prancūzai pateko į Žozefo komandą. Žozefas sugebėjo juos įtaisyti dirbti barakuose. Mums pasiūlius, Simoną, Vilį ir Žiulį jis paskyrė kapo padėjėjais. Paskiau, kai prasidėjo darbai greta pačios stovyklos, buvo sudarytos trys naujos komandos. Jos turėjo kasti tunelius ir dirbo trimis pamainomis, tai yra po aštuonias valandas per parą. Susitarus su mumis, Bartai pavyko pasiekti, kad Vilis ir Žiulis buvo paskirti oberkapo dviejose iš šių komandų. Įsitvirtinę tose pozicijose, mes tuo pat metu visai slaptai pradėjome steigti partinę pogrindžio organizaciją. Jai vadovavo trys žmonės: Fernanas, Liusjenas ir aš. Fernanas yra kilęs iš Bordo, senas partijos narys — nuo 1920 metų. Jis atvyko į stovyklą iš Cipfo ir dirba batų dirbtuvėje kartu su tėveliu Anri. Liusjenas — darbininkas metalistas, iš "Valmi" grupės. Jis kitoje elektromonterių brigadoje.

Specifinės stovyklos gyvenimo sąlygos kol kas mums neleidžia vadovaujantį organą pristatyti visiems čia esantiems partijos nariams patvirtinti. Mes atsiskaitysime vėliau. Šiuo momentu pagrindinis mūsų uždavinys — išaiškinti ir suorganizuoti visus mūsų žmones. Tai pirmoji sąlyga, reikalinga, mūsų nuomone, norint ateityje suvienyti visus prancūzus. Mes turime teisę imtis tokios atsakomybės, nes mums tenka ir visa rizika.

(Bus daugiau)

NEWARK, N. J.

Unijistai klausėsi raporto apie padėtį Sov. Sąjungoje

Apie šimtas darbininkų susirinko į Continental Ballroom penktadienį, gegužės 9-tą, kad išklausyti raportą unijisto, kuris lankėsi Italijoje, Lenkijoje, Sovietų Sąjungoje ir kituose Europos kraštuose.

Susirinkusiųjų tarpe radosi darbininkų iš mėsos fabrikų, baldų dirbtuvių, elektros fabrikų, ir taip toliau. Jie atėjo savo ausimis išgirsti tą, ką kiti unijistai matė savo akimis.

Charles Mabray yra United Packinghouse Workers (CIO) 81-mo lokalo sekretorius. Su kitais delegacijos nariais jis lankėsi Italijoje. Francūzijoje, Lenkijoje ir Tarybų Sąjungoje. Jis tarp kitko sakė:

"Aš mačiau Oswiecimo (Aušvico) koncentracijos stovyklą, kur grindys išgrįstos žmonių kaulais ir pagalvės prikimštos žmonių plaukais. Sugrįžęs į Ameriką aš skaičiau apie tai, kad jie rengia koncentracijos stovyklas. Kam jie tas stovyklas rengia?"

Oswiecimo stovykla, apie kurią šis unijistas kalbėjo, buvo didžiausia nacių koncentracijos stovykla Lenkijoje, ir ten buvo nužudyta daugiau kaip milionas žmonių. Naujosios Lenkijos valdžia stovyklą uždarė kaip ji buvo, kad visi galėtų matyti, kokią žvėriški buvo naciai.

Theodore Bosak yra jaunas baldų darbininkas. Karo metu jis tarnavo armijoje ir buvo patekęs vokiečių belaisvėn. Bosak pasakojo, kad jis ir kiti delegatai buvo su savimi pasiėmę AFL išleistą "Tarybų Sąjungos koncentracijos stovyklų žemėlapį." Tame žemėlapyje sužymėta neva vietos, kur randasi koncentracijos stovyklos. Bosakas sako, kad kuomet jie tarybiniems unijų vadams kalbėjo apie tą žemėlapį, jie iš pradžių juokėsi. Paskui jie sakė: "Na, jeigu abejojate, kodėl nevykstate į tas vietas, kur žemėlapyje nurodyta, kad yra stovyklos, ir patys pamatykite?"

Jie priėmė patarimą, ir paskui orlaiviu skraidžiojo Kievo apylinkėje, 50 mylių radiuse nuo miesto. Žemėlapyje pažymėta toje vietoje didelis skaičius stovyklų, bet jokių stovyklų nesimatė. Ir Bosakas sakė:

"Aš esu kaip ir ekspertas apie stovyklas, nes gan ilgai jose pats buvau Vokietijoje, ir aš žinau, kad jų paslėpti negalima. Ir mes atydžiai skrisdami lėktuvu stebėjome kiekvieną žemės sklypą."

Jis taipgi pasakojo, kaip vargingai gyvena Italijos darbininkai. Jis sakė, kad Francūzijos ir Italijos darbininkai stoja prieš Marshallo planą, nes tas planas juos dar labiau suvargino vieton padėti, kaip buvo žadėta.

Kalbėtojams pabaigus savo kalbas, darbininkai dar nesiskirstė. Susirinkusių tarpe buvo nemažas skaičius tokių, kurie labai griežtai nusistatę buvo prieš Tarybų Sąjungą. Bet ir tie liko sukrėsti to, ką jie girdėjo, ir kartoja: "Tai mat kaip, tai mat kaip". Kiti sakė: "Ot, kaip gera būtų dar pačiam pamatyti tą visą."

Kalbėtojai gavo kvietimą kalbėti dar eilėje darbininkų unijistų susirinkimų ir privatiniuose susiėjimuose darbininkų namuose. **Darbininkas.**

Pittsburgh, Pa.

Daug mainierių mirs kasyklose

Gegužės 19 d. čionai įvyko anglies pramonės atstovų susirinkimas. Jame kalbėjo ir labai įdomią prakalbą pasakė U. S. Bureau of Mines atstovas mokslininkas Dr. Irving Hartman. Jis pripažino, kad kasyklose darbas tebėra baisiai nesaugus ir kad labai daug mainierių netenka gyvybės dėl nelaimių.

"Nepaisant padaryto progreso", pareiškė Dr. Hartman, "šiemet kasyklų nelaimėse žus du mainieriai iš kiekvieno tūkstančio."

Mokslininkas pripažino, kad daugiausia nelaimių atsitinka dėl kasyklų lubų įkritimo. Taip pat daug žusta nuo gazų ir anglies dulkių eksplozijos.

Šis valdžios žmogus, žinoma, nepasakė, kad daugumos nelaimių būtų galima išvengti, jeigu kasyklos būtų tinkamai apžiūrimos. Nelaimių istorija parodo, kad pačios didžiausios nelaimės įvyko todėl, kad kompanijos nepaisė prisilaikyti saugumo taisyklių.

Koresp.

San Francisco, Cal.

Iš mūsų veikimo

Šiuo laiku mūsų organizacijos nesirengia prie pramogėlių, todėl turim progą dalyvauti tarptautiniuose parengimuose.

Pagal LLD 153 kp. susirinkimo nutarimą, komisijos padaryti tikietai jau platinami. Pramogėlė bus surengta rudenį, rugs. 28 d. Pelnas bus proporciniai padalintas: dalis dėl angliško dienraščio, o kitos dalys dėl mūsų dienraščių.

Bus šešios vertingos dovanos, o tikietas visai žemos kainos, tik po 25 c. arba penki už $1. Verta kiekvienam įsigyti, nes eina dėl naudingų dalykų, ir sykiu galėsi laimėti gražią vertingą dovaną.

Gegužinės paminėjimas

Nors darbininkų masės nedemonstravo gatvėmis gegužinės šventės paminėjime, bet progresyviai žmonės jaučia ir turi už pareigą paminėti tą tarptautinę darbininkų šventę.

Gegužės 3 d. čia vietinis tarptautinis komitetas surengė pramogą svetainėj. Parengimo pasekmės buvo geros, nes svetainė buvo užpildyta su kaupu įvairių tautų žmonėmis, ir matėsi didelis solidarumas tarpe publikos. Taipgi programos pildytojai atsižymėjo labai gerai. Gaila, kad žydų choras ir kiniečių choras tą pačią dieną turėjo parengimą ir negalėjo dalyvauti.

Du kalbėtojai pateikė geras mintis apie tarptautinį darbininkų solidarumą, ir palietė svarbesnius darbininkų reikalus ir mūsų šalies pažangiųjų veikėjų persekiojimą. Vakaro pelnas paskirtas civilių teisių gynimui. Pelno liko $185.50.

Taikos Komiteto parengimas

Gegužės 10 d. Tarptautinis šiaurinės Kalifornijos Taikos Komitetas surengė šaunų festivalį, kad padaryti kiek pelno dėl platesnio veikimo.

Festivalis įvyko negrų bažnyčios svetainėj. Nors vieta buvo negana didelė dėl tokio plataus parengimo, bet gal būt dėl daugelio parengimų, publikos nebuvo per daug.

Buvo daug įvairių rankdarbių ir kitokių įvairumų. Turėjo gausią auką nuo ūkininkų, buvo atvežtas didelis vežimas daržovių įvairių, kurios buvo parduotos ant varžytinių. Programa buvo neilga, bet labai įdomi. Vyriausią programos dalį pildė British Island keturi aktoriai puikūs šokikai, ir taipgi sudainavo keletą dainelių, kurios turėjo įvairią reikšmę, labai sužavėjo publiką.

Vaikučių choras taipgi puikiai dainavo, ir publika juos šiltai sveikino garsiu delnų plojimu.

Dalyvavo ir kiniečių jaunimo choras. Tik dėl priežasties darbo, mažai jų atsilankė. Gerai sudainavo keturias dainas. Kadangi kiniečiai daug dirba vakarais, tai jiems labai sunku sudaryti skaitlingą chorą parengimams. Verta pažymėti, kad kiniečių choras tai kaip naujas dalykas. Vieta, kur jų jaunuoliai mokinasi dainuoti, yra labai ankšta, sklepe. Sykiu užlaiko gražų knygynėlį, ir turi daug literatūros iš užsienio.

Kalbant apie Taikos Komiteto parengimą, matosi, kad komercinė spauda ir visa priešinga agitacija daug žmonių paveikė. Nors eilė energingų veikėjų gerai darbuojasi, bet nežinia, kodėl žmonės taip šaltai žiūri į tą visą dalyką, rodos, kad darbas už taiką, tai svetimas dalykas.

Kur praleisti vakacijas?

Gal būt žmones vilioja vakacijos todėl, kad tai yra proga pasitraukti ant kiek laiko iš dirbtuvių, ir šen bei ten apsilankyti. Šiuo laiku daug girdėtis klausiant, "kur šiemet važiuosiu ant vakacijų"? Jau ir dirbtuvės ragina, kad darbininkai imtų vakacijas ankstį, nes tuo laiku ne per daug darbo esą. Aš manau, kad gal visur taip puikus oras šį pavasarį, kaip pas mus San Francisco. Dabar tikrai galima pasigėrėti gamtos smagumu šiuo laiku mūsų apylinkėj. Už tai gal vakacijos visus vilioja kur nors pasivėšėti.

Mūsų draugai Markevičiai (rochesteriečiai) žada ne už ilgo vykti ant ilgo laiko į rytus, ir pakelyje sustoti keliuose miestuose. Podraug žada paimti ir keletą keleivių į savo "Packard." **M. Alvinienė.**

Chicago, Ill.

Taikos konferencija

Gegužės 25 d. čionai įvyks darbininkų taikos konferencija. Konferencija bus laikoma Packinghouse Labor centre. Numatoma, kad konferencijoje dalyvaus daugiau kaip du šimtai darbo unijų atstovų. Vis daugiau ir daugiau organizuotų darbininkų pricina išvados, kad taikos išlaikymo reikalas, kad užbaigimas karo Korėjoje yra organizuotų darbininkų reikalas.

Knygos valdo visą žinomąjį pasaulį, išimant tik laukines tauteles.

Voltaire

Plieno karalius: "Jie gali kalbėti apie valdžios užgrobimą mano fabrikų, bet jie vistiek pasilieka mano ir man pelnus krauna."

WORCESTER, MASS.

Geros veiklos puikūs rezultatai

LLD 11 kuopos susirinkime 11 d. gegužės vajininkas dėl Laisvės $10,000 fondo Jonas Skliutas sakė, kad jau surinko $400 mūsų kuopos paskirtos $500 kvotos. Dar, žinau, yra gerų laisviečių, kurie nėra davę. O Laisvę reikia palaikyti. Kuo greičiau, tuo geriau. Matykite drg. Skliutą, ir jum bus smagiau ant širdies.

J. Jaškevičius sakė, Laisvės pikniko įžangos tikietai eina gerai. Dovanos bus tokios pat, kaip ir pernai. Pirmas prizas bus $100, antras $75, trečias $50, ketvirtas $25, penktas $15, šeštas ir septintas po $10, ir trys paskutiniai prizai po $5. Viso bus išdalinta $300. Piknikas šįmet įvyks 4 d. liepos Montello, Mass., Lietuvių Tautiškame Parke.

Visi laisviečiai, nepamirškite laiko ir vietos.

Gegužės 4 d. buvo pietūs Laisvės naudai. Abi LLD kuopos nuoširdžiai dirbo ir suruošė puikiausius pietus Olympia parke. Ačiu visoms draugėms ir draugam už jūsų nuoširdų darbą.

Čia reikia pabrėžti šią tiesą, kad Norwoodo Ansamblis, Norma Čeponytė ir Jonas su Gerda, davė gražią koncertinę programą. Nuoširdi jums padėka, didžiai gerbiami dainininkai ir dainininkės, už jūsų gražias dainas. Taipgi ačiuojam visiems, kurie įvertinote ir parėmėt mūsų darbą ir dienraštį Laisvę. Buvo svečių iš tolimų kolonijų — drg. Valaitis iš Conn. ir drg. Ig. Čiulada ir S. Penkauskas iš Lawrence, Mass.

Po gardžių pietų ir programos, buvo gražių kalbų spaudos reikalais. Tai taip ir praleidom smagų laiką gražiame Olympia Parke. **J. M. L.**

—o—

Iš Draugijos susirinkimo

Lietuvos Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos mėnesiniam susirinkime gegužės 6 d. valdyba ir biznio komisija išdavė finansines atskaitas. Iš atskaitų pasirodo, kad draugijos turtas vis auga didyn, parengimai būna pasekmingi, nežiūrint, kad viskas taip brangu.

Draugija padarė porą gerų nutarimų. Pirmas ir labai svarbus, tai atidarymas vasarinio sezono gegužės 30 d. Tai bus Memorial Day Olympia Parke. Todėl visi lietuviai kviečiami dalyvauti.

Antras nutarimas, tai paaukoti Laisvės fondui $25, kad prisidėti prie sukėlimo dešimties tūkstančių dolerių.

Sekantis draugijos susirinkimas įvyks birželio 3 d., 8 val. vakarą, 29 Endicott St.

Reporteris

WORCESTERIO LIETUVIAI!

Remkite Moderniška Lietuviška Vaistinę

IDEAL PHARMACY

29 Kelly Square **Worcester, Mass.**

Jei reikia vaistų, kreipkitės pas registruotą vaistininką, savininką VYTAUTĄ SKRINSKĄ. Jis išpildo medikališkus daktarų receptus ir patarnauja visokiais sveikatos reikalais. Taipgi, vaistai yra pasiunčiami per paštą į kitus miestus. Be to, užlaiko geriausios rušies kosmetikos, skutimosi reikmenų, knygų, laikraščių, filmų, saldainių, šaltkošės, riešutų, cigarų, cigarečių ir skanių gėrimų.

Reikalingi Prie Taisymo Namų Pentoriai

Mes dengiame stogus ir taisome kas tik namuose sugenda, net šaligatvius išliejame. Jaunuoliams yra gera proga išmokti šį amatą, bet reikia turėti savo mašiną, nes mūs kostumeriai randasi Montelloj, Norwoode ir Bostono apylinkėj.

John Petrus, 206 Gold St. Randolph, Mass.

Žmogui Sveikata Yra Didžiausias Jo Turtas

Kas yra gera ir naudinga, žmonės neturėtų pamiršti, tačiau daugumą pamiršta Švilpos antrašą ir turi klapato, kol suranda. Už tai, patys esate kalti. Užsirašykite ir visada turėkite jo antrašą.

Švilpa Išdirba 5 Rūšių Svarbias Mostis
ir ant kiekvienos dėžutės yra antrašas.

Taipgi mostys yra garsinamos ant radio. Apgailiu tų, kurie toliau gyvenate ir to radio negalite girdėti. Mano mostys bei vaistai gelbsti visiems žmonėms, be skirtumo odos spalvos ar jų politinių įsitikinimų. Daugiausia gelbsti tiems, kurie vartoja pagal nurodymų.

Nr. 1. Mat. Svilpas Herb Salve for skin irritation. Šita Mostis nuo įvairių odos ligų: nušašimų, išbėrimų (Rash), Sainus, Athletes feet, nudegimo, susikoliečijimo žaizdos (ronos), (tik ne vėžio). Kvepianti Mostis, visada pagelbsti. Kaina tik $1.25.

Nr. 2. Mostis nuo paviršutinių skausmų: kojų, rankų, pusiau, sprando, sąnarių ir muskulų, aštraus kosulio nuo peršalimo. Kaina $1.25.

Nr. 3. Mat. Svilpas Ointment for tooth ache and hardening gums. Greit prašalina skausmus ir sustiprina gumus. Kaina $1.25.

Nr. 4. Mat. Svilpas Salve for Itching Skin and Poison Ivy. Šita mostis nuo įvairių niežėjimų odos ar Poison Ivy. Kaina $1.25.

Nr. 5. Mat. Svilpas New Discovery Salve for Piles. Quick Relief. Šita mostis — vėliausias išradimas kaip prašalint Piles greitai, ir nereikia pjaustyt. Varvančos, ar ne — pagelbės. $2.50.

Mano mostis pagelbės visiems, kurie vartos pagal nurodymą, ant kokių ligų yra pažymėta. Bet tiem nepagelbės, kurie nenori taikos, bet nori karo. Čia jau proto liga.

Reikalaudami mosčių, prisiųskite Money Order ar gerą banko čekį. Siunčiu ir C. O. D. tiems, kurie prisiunčia 30c ekstra pašto stampais dėl persiuntimo. Adresuokite:

MAT. ŠVILPA, P. O. BOX 73, STA. A., HARTFORD, CONN.

CHARLES J. ROMAN

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Liūdėsio valandoj kreipkitės prie manęs dieną ar naktį, greit suteiksime moderniską patarnavimą. Patogiai ir gražiai moderniškai įruošta mūsų šermeninė. Mūsų patarnavimu ir kainomis būsite patenkinti.

1113 Mt. Vernon St., Phila., Pa.

Telefonas Poplar 4110

New Yorko ir Apielinkės Žinios

So. Boston, Mass.

Giriasi skaldymu unijų

Čionai Amerikos Darbo Federacijos vykdomoji taryba laiko susirinkimą. Federacijos prezidentas Green pašaukė spaudos korespondentus ir pranešė jiems apie Federacijos pasimojimą laimėti šimtą tūkstančių narių iš CIO tekstilininkų unijos. Jau dabar, Green pareiškė, apie 35,000 CIO unijos narių nusprendę pereiti į Amerikos Darbo Federacijos United Textile Workers uniją.

O skaldymui CIO unijos progą davė prie Federacijos perėjimas CIO Textile Workers Union buvusio vice-prezidento Baldanzi, kuris pralaimėjo buvusioje Clevelando konferencijoje. Federacijos vadai tuojau Baldanzi paskyrė savo unijos organizaciniu direktorium. Algos jis gaus $7,000 per metus. CIO unijoje gaudavo $13,000. Green sakė, kad Federacija nesigailės pinigų ištraukimui narių iš CIO unijos. Baldanzi tuojau pradėjo organizacinį vajų pietinėse valstijose, kur didelė daugumą tekstilininkų tebėra neorganizuoti.

Dabartiniu laiku Federacijos unija turi apie 95,000 narių, o CIO unija turinti apie 400,000 narių. Šioje unijoje bosauja prezidentas Rieve. Tarpe jo ir Baldanzi ėjo ilga ir aštri kova. Pasibaigė paskutinėje konvencijoje, kuomet Baldanzi visiškai prakišo ir visi Rieve šalininkai tapo išrinkti į vykdomąją tarybą. Nors konvencijoje Baldanzi viešai pareiškė, kad jis CIO unijos neskaldys, bet dabar parodo ką kitą. Tuojau jis susisiekė su Federacijos unija ir nuėjo jai darbuotis. **Koresp.**

Laivas Wasp, kuris sunaikino ir paskandino minų žvejotoją laivą Hobson ir nužudė 176 jo įgulos narius, jau esąs pataisytas ir gatavas vėl išplaukti į pratimus jūroje.

Studentų tėvai tarėsi apginti mokytojus

Queens Kolegijos studentų tėvai (Queens gyventojai, apie 300) buvo susirinkę į masinį mitingą gegužės 20-tos vakarą. Ten nusitarė stoti talkon studentams ir mokytojams padėti apginti akademinę laisvę ir persekiojamus mokytojus.

Ypačiai tėvai susidomėję atstatytojo iš pareigų Dean of Students byla. Visi dalyviai vienbalsiai nutarė kovoti, kad būtų atsteigtas į tas pareigas Dr. Harold C. Lenz. Išrinko komitetą.

Dalyviai pateikė eilę klausimų Aukštesniojo Švietimo Tarybos pirmininkui Dr. Ordway Tead. jie įsitikinę, kad atsakymai į tuos klausimus parodys, jog Lenz buvo atstatytas dėl reakcininkų spaudimo į kolegijos viršenybę, o ne dėl netinkamumo eiti tas pareigas, kuriose jis tarnavo penkerius metus.

Viešas posėdis dėl "sales tax"

Viešasis posėdis pareikšti visuomenės nuomonę apie 3 nuošimčius taksų ant pirkinių (sales tax) šaukiamas gegužės 28-tos ryto 11 valandą, City Hall, New Yorke.

Tikimasi, kad darbininkų ir vartotojų organizacijos turės masinę atstovybę. Ir kad taip pat prieš tuos taksus protestuoti atsiųs atstovus ir prekybininkų organizacijos. Į posėdžius gali įeiti ir atskiri asmenys, jeigu bute dar būna vietos.

New Yorke gegužės 20-tą buvo tikimasi knygų pardavinėtojų streiko šešiose didžiose departmentinėse krautuvėse.

Tūkstantis gerų kovotojų laimėjo rendų bylą

Apie tūkstantis Stuyvesant Town gyventojų susirinko į miestinės Budžeto Tarybos posėdį praėjusį pirmadienį. Jie kimštinai pripildė salę ir šimtai netilpusių salėn stoviniavo už durų. Kaipo rendauninkų atstovai, jie suėjo į City Hall protestuoti prieš kėlimą rendų.

Savininkai, Metropolitan apdraudų firma, buvo pasimojęs rendas kelti po $7.87 už kambarį per mėnesį. Dauguma dabartinių gyventojų tokio pakėlimo būtų nebeišgalėję užsimokėti. Jiems grėsė benamystė. Dabartinės rendos (bendrai imant) yra po $17 už kambarį per mėnesį.

Miestinė Budžeto Taryba buvo linkusi firmai nusileisti. Tačiau matydama, kad pasimoję masinei veiklai rendauninkai kovoja, siūlė kompromisą. Taryba iš sykio svarstė planą leisti kelti rendas po $2.25 už kambarį per mėnesį. Tas pasiūlymas ir buvo vyriausia argumentuojamas per arti keturias valandas. Iš pradžių jis svarstyta viešame posėdyje, paskiau uždaramė, kur dalyvavo abiejų pusių atstovai. Pagaliau, taryba 15 balsų prieš 1 visai atmetė firmos reikalavimą rendas kelti.

Išgirdus, kad jų per 17 mėnesių kovota byla tapo laimėta, minia rendauninkų suūžė audringu džiaugsmu. Suaidėjo ovacijos, švilpukai. Net vaikai ir kūdikiai ėmė krykštauti. Kai kas verkė iš susijaudinimo. Grupės būrėsi aplink savo kovos vadus juos sveikinti.

Laimėjimas paliečia to projekto 8,755 šeimas, apie 24,000 asmenų.

Rendauninkai savo kovą tęsė toliau tikslu užtikrinti tą laimėjimą ilgam laikui. Jie susimobilizavo sekamą dieną vėl masiniai dalyvauti Miesto Tarybos posėdyje. Ten irgi laimėjo. Tapo priimtas East Sidės demokrato Robert Weisberger pasiūlytas bilius, kuriuomi užšaldoma rendos Stuyvesant projekte.

Weisbergerio biliui įteikti talkininkais buvo Queens kaunsilmanas Eric Treulich, brooklynietis Jack Kranis, bronxietė Bertha Schwartz ir richmondietis Frederick Schick.

Metropolitan atstovas aimanavo, kad dabartinės rendos nešančios firmai tiktai po 4 ir pusę procentų už projektuose įdėtus pinigus. Ten firma įdėjusi $112,000,000. Reikalauja gauti bent po 6 procentus ir žada kreiptis teisman.

Taryba užgyrė majoro pasiūlytą budžetą

Miesto Taryba savo posėdyje praėjusį antradienį užgyrė majoro Impellitteri pasiūlytą budžetą 1952—53 metams. Jo bendroji suma yra $1,469,265,101, didžiausia iš visų buvusių.

Mažumietis Stanley Isaacs, republikonas, buvo pasiūlęs panaikinti keturias valdvietes ir tuomi numažinti išlaidas. Bet nesirado, kas jo pasiūlymą paremtų, tad niekas to pasiūlymo nei nesvarstė.

Isaacs siūlė panaikinti Trafiko Departmentui specialio patarėjo valdvietę, kurioje dabar yra Hugo Rogers, buvęs Manhattan prezidentas ir Tammany lyderis. Jam moka po $10,000 metams.

Kita siūlyta panaikinti vieta yra Manhattan prezidento Wagnerio sekretoriaus pavaduotojo. Paskirtiniu yra Harry Brickman, menamas esant gemblerio Frank Costello artimu. Jam irgi moka po $10,000.

Trečią, $5,000 metams mokama, poziciją turi Frank Manley, kaip Standardų ir Apeliacijų Tarybos sekretorius. O ketvirtojoje, naujai padarytoje Miestinio Teismo Rekordų komisijonieriaus pavaduotojo pozicijoje moka $4,000. Tai vietai paskirtiniu yra Robert Crews, brooklyniečio republikonų apskrities lyderio brolis.

Isaacs sakė, kad tos pozicijos padarytos ir užlaikomos ne iš reikalo darbo spėkų, bet tikslu patenkinti politikierius. Jomis tiktai eikvojamas miesto iždas, sakė jis.

Gilmano paskaita apie augmeniją įvyks gegužės 25, 3 val., Auditorijoje

Rendauninkams verta pasiskaityti

Angliškas darbininkų dienraštis Daily Worker skelbia, kad žymus to laikraščio korespondentas Michael Singer pateikė eilę straipsnių apie tai, kokia yra mieste padėtis gyvenamų namų srityje.

Straipsniai apims rendauninkų padėtį; stambiųjų savininkių firmų veiklą ir spaudimą į mažųjų namų savininkus; kokiu būdu ir kokiems tikslams taikomas dabartinis "laužynų šalinimas;" ką miesto gyventojai gali daryti pagerinimui padėties.

Pirmasis tų straipsnių tilps gegužės 25-tos laidoje, o kiti sekamose trijose. Laikraštis gaunamas ant daugelio standų visose darbininkais apgyventose miesto srityse. **S-as.**

LIETUVIŲ BOLININKŲ PARĖ ŠEŠTADIENĮ

Užbaigimui bolingo sezono Vyrų Bolingo Lyga rengia šaunią ir linksmą parę. Tai bus "privatiška" parė, tai yra, tik Lygos nariams ir jų žmonoms bei mylimosioms. Taip pat yra kviečiamos dalyvauti ir moterys bolininkės, kurių, beje, šiemet nedaug tebuvo.

Parė įvyks šeštadienį ir prasidės 7:30 val. vak. Kultūriniame Centre. Visos vaišės bus už dyką. Nereikia nė aiškinti, jog visi bolininkai joje dalyvaus.

Bolininkų Draugas

Policija tebeieško brooklyniečio John Mažziotta. Esą žinoma, kad jis pristatęs tą revolverį, kuriuomi nušautas Schusteris. Spėliojama, kad gal jis pats buvęs ir šovėjų.

Busų linijas parduos varžytinėse

Miestinė busų linijoms parduoti komisija paskelbė varžytines parduoti penkias autobusų linijas ir pačius busus. Tarpe pateikusių pasiūlymus yra trys privatiškos, jau operuojančios mieste busų linijas firmos. Ir nori linijas pirkti patys tų linijų darbininkai. Tad jų advokatas prašė pardavimą atidėti, kad jie galėtų sukelti pamatinį įnašui fondą.

Tai ponas John W. Davis, 79 metų amžiaus advokatas, kuris Aukščiausiam Teisme gynė plieno trusto interesus. Jis sakė, kad Trumanas neturėjo teisės plieno pramonę paimti valdžios kontrolėn.

Aido Choras

Pamoka įvyks šį penktadienį, gegužės 23-čią, 8 val. vakaro, Music Room. Visi raginami atvykti.

Kitą penktadienį, Atminimų Dieną, gegužės 30-tą, pamokos nebus. **Choro prezid.**

SERGA

Frank Varaška, gyvenantis 250 Suydam St., Brooklyne, jau senokai nesveikuoja. Šiuo tarpu jis sunkiai apsirgo. Dabar jis randasi Wyckoff Heights ligoninėje. Manoma, kad bus operuotas. Linkime jam laimingai ją pergyventi ir greit pasveikti. **D-i.**

Melishiai laimėjo konvencijoje

Šiomis dienomis, įvykusioje Protestoniškų Episkopalų Diocezijos konvencijoje Long Islande buvo pasiūlyta pakeisti bažnyčioms - parapijoms taikomus įstatus. Tos pakaitos, kaip suprato konvencijos dalyviai ir publika, būtų leidusios tuojau prašalinti iš parapijos tos diocezijos vyskupo persekiojamą brooklynietį dvasiškį Melish, Holy Trinity bažnyčios rektorių, didį taikos rėmėją.

Tas pasiūlymas didele dauguma balsų tapo atidėtas į šalį. Tarimas atidėti į šalį (to table) pasiūlymą faktinai reiškia jo atmetimą, tiktai tas pasakoma mandagesnėje formoje. Atidėti pasiūlymą balsavo dvasiškiai ir svietiškiai parapijų vadai.

Įdomu tai, kad patsai vyskupas DeWolfe pritarė pasiūlymą atidėti. Jis sakė, jog jis nepritariąs pareiškimo formai. Ir kad tas klausimas geriau tiksiąs spręsti visašaliskojoje konvencijoje. Ši buvo tiktai šios apylinkės.

Advokatas George W. Tucker rastas negyvas savo namuose St. Albans, Queens. Menama, kad jis buvęs nusiminęs nuo to laiko kai jis prieš metus likosi našliu.

SUSIRINKIMAI

PHILADELPHIA, PA.

ALDLD 10 kp. susirinkimas turi įvykti gegužės 25 d. (nedėlioj), kaip 4:30 popiet, 1150 N. 4th St. rusų name. Moterų Klubo mitingas įvyks taipgi tą pačią dieną, prasidės nuo 3:30 popiet. Daug turime svarbių ir skubių reikalų. Svarbiausia kelionė į baltimoriečių pikniką, birželio 1 dieną. Busų komisija duos pranešimą, kiek jau turi užsakymų, ir kiek dar reikia gauti. Laisvės finansinis vajus taipgi svarbus. Būkim visi ir laiku. — Komitetas. (101-102)

REIKALAVIMAI

HELP WANTED
MALE and FEMALE

Reikalingas wire lath & scratch man. Išlaukinis — Exterior darbas prie senų namų, su truck'u. Kreipkitės: N. Y. Bond Stone Corp., 1791 Flatbush Ave., Brooklyn, N. Y. (102-107)

REIKALINGOS MOTERIŠKĖS DARBININKĖS

Reikalingos darbininkės merginos batų vaksavimo dirbtuvėi (Shoe Polish Factory), pakavimui, leibelių pridėjimui Capping ir tt.

40 valandų savaitė, prisideda viršlaikiai su mokestim laikas ir pusė. Linksmos darbo sąlygos ir gera mokestis. Arti Williamsburg Bridge. Matykite Mr. Frank (1 lubos į viršų).

KNOMARK MFG. CO., Inc.
330 Wythe Ave., Brooklyn, N. Y.
(101-105)

Reikalingas superintendentas 20 šeimynų namui, 4 kambarių apartmentas parlor floor, ir alga. Kreipkitės į Tailor Store, 199 Sumner St., Brooklyn, N. Y. (99-103)

Reikalinga siuvama padėvėta mašina. Kas tokią turite, praneškite, būsiu dėkingas. Joe Mineikis, 50 Hudson Ave., Brooklyn 1, N. Y. (98-102)

PEIST LANE DRUGS, Inc.
405 So. 4th Street
Cor. Hewes St.
Brooklyn, N. Y.
Visoki vaistai, kosmetikai, kūdikiam reikmenys, įvairūs daiktelial, ligonių kambariui reikmenys —už griežtai žemas kainas.
Receptų Specialistai:
MAX PEIST, Ph. G.
EDWIN LANE, Ph. G.
Tel. EV. 7-6233

VISOKIAIS
APDRAUDOS REIKALAIS
Kreipkitės pas lietuvius
ORMAN & MICHELSON
Gausite pilniausį, sąžiningą patarnavimą. Mes patikrinsime ar esate tinkamai aprūpinti apdrauda, ar jūsų apdrauda galuoja. Taip pat parūpiname tokios apdraudos, kokios jums reikia tinkamui apsaugojimui jūsų nuosavybės, namo, biznio, automobilio, ir tt... Mes taipgi atnaujiname išsibaigusią apdraudą. Pildome income tax blankas.
Parduodame visokius namus visose miesto dalyse
111-15 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonai: VIrginia 9-0842 ir VIrginia 7-4111

KASDIEN KARŠTI PIETŪS PAS
CHARLES VIGŪNAS
284 SCHOLES STREET
BROOKLYN, N. Y.
Taipgi puikus pasirinkimas
LIKERIŲ, VYNO ir ALAUS
Telefonas: HYacinth 7-9677

Kai Būnate Liberty Auditorijoj
Žinokite, Kad Esate Netoli Nuo
JOHN BALEŽENTIS
Patogi vieta, skanūs užkandžiai ir
GERIAUSI LIKERIAI, VYNAS IR ALUS
110-04 Liberty Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas VIrginia 3-9700

LAISVĖS PIKNIKO REIKALU

Kolonijų veikėjų prašome įsitėmyti, kad Laisvės piknikas Brooklyne šiemet įvyks šeštadienį, Liepos - July 5-tą. Ant rytojaus sekmadienis, puiki proga ir iš tolimesnių kolonijų atvykti į tą didįjį mūsų dienraščio sąskridį. Bus daug laiko sugrįžti ir pasilsėti po pikniko.

Prašome kolonijų veikėjų iš anksto organizuotis, pasisamdyti busus ir dalyvauti toje gražioje iškilmėje. Apart to, kad ant rytojaus sekmadienis, dar yra ir kita proga. Pradžioje liepos daugelis pramonių visai nedirba, taį ir tas palengvina atvažiavimą į pikniką.

Laukiame svečių iš toliau ir manome, kad neteks nusivilti. Aišku, kad visiem rūpi palaikymas dienraščio. Tad visi ir visur rūpinkimės, kad mūsų piknikas pavyktų; stengkimės jame dalyvauti.

LAISVĖS ADMINISTRACIJA

PETRAS KAPISKAS
IR
VINCAS SODAITIS
Pertvarkė ir pagerino savo
BAR & GRILL
32 Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y.
Telephone EVergreen 4-8174

EGZAMINUOJAM AKIS
RAŠOME RECEPTUS
DAROME IR PRITAIKOME
AKINIUS
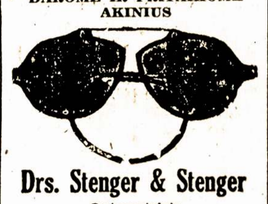
Drs. Stenger & Stenger
Optometrista
394-398 BROADWAY
Brooklyn, N. Y.
Tel. ST. 2-8342

Matthew A. BUYUS
(BUYAUSKAS)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
426 Lafayette St.
Newark 5, N. J.
MAarket 2-5172

TONY'S
UP-TO-DATE
BARBER SHOP
ANTANAS LEIMONAS
Savininkas
306 UNION AVENUE
Geral Patyrę Barberiai

Dr. A. Petrika
DANTŲ GYDYTOJAS
221 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-6868
VALANDOS:
9—12 ryte; 1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta